

ЦЕНТР ДОСЛІДЖЕНЬ АРМІЇ, КОНВЕРСІЇ ТА РОЗЗБРОЄННЯ
CENTER FOR ARMY CONVERSION AND DISARMAMENT STUDIES

2 березня 2020

ВИКЛИКИ І РИЗИКИ

Безпековий огляд ЦДАКР № 4 (137)

Адреса: Вул. Іллінська, 10, офіс 5, Київ, 04070
тел.: +38 (044) 425-42-10
www.cacds.org.ua

Безпековий огляд «ВИКЛИКИ і РИЗИКИ» Центру досліджень армії, конверсії та роззброєння (ЦДАКР, www.cacds.org.ua) здійснюється аналітиками ЦДАКР за підтримки банку «Аркада». Для підготовки оглядів залучаються відомі експерти, дипломати, військові фахівці та спеціалісти усіх відомств, що працюють у безпековому середовищі України.

Метою публікацій Безпекового огляду «ВИКЛИКИ і РИЗИКИ» є оперативне та аналітичне інформування зацікавлених профільних структур, ЗМІ та громадян, що цікавляться актуальними проблемами безпеки України.

Кожний огляд присвячений короткому періоду (1 – 2 тижні), та містить експертні думки, які можуть не збігатися з офіційною позицією української влади.

@2014 Центр досліджень армії, конверсії та роззброєння
У разі цитування обов'язкове посилання на ЦДАКР

Редакційна колегія:

Бадрак В.В. – головний редактор, директор ЦДАКР

Копчак В.І. – відповідальний секретар, заступник директора ЦДАКР

Самусь М.М. – заступник директора ЦДАКР з міжнародних питань

Члени Редакційної колегії:

Бондарчук С.В. – член Експертної Ради у галузі національної безпеки, генеральний директор ДК «Укрспецекспорт» (2005-2010 рр.)

Згурець С.Г. – головний редактор журналу «Експорт озупня и оборонный комплекс Украины», директор інформаційно-консалтингової компанії (ІКК) Defense Express

Кабаненко І.В. – президент Української агенції з перспективних науково-технічних розробок UA.RPA, заступник міністра оборони України (2014), перший заступник начальника Генерального штабу ЗС України (2012-2013), адмірал ВМСУ

Конопльов С.Л. – директор Гарвардської програми з чорноморської безпеки та програми з безпеки США-Росія і США-Південна Азія, член Експертної Ради у галузі національної безпеки

Литвиненко О.В. – директор Національного інституту стратегічних досліджень, заступник секретаря РНБОУ (2014 - 2019)

Міхненко А.В. – головний редактор журналу «Ukrainian Defense Review»

Паливода К.В. – голова правління банку «Аркада», член Експертної Ради у галузі національної безпеки

Поляков Л.І. – голова Експертної Ради ЦДАКР, перший заступник міністра оборони України (2005 – 2007 рр.), заступник міністра оборони України (2014 р.)

Рябих В.О. – член Експертної Ради у галузі національної безпеки, директор з розвитку інформаційно-консалтингової компанії (ІКК) Defense Express

Щербак Ю.М. – письменник та громадський діяч, Надзвичайний і Повноважний Посол України в США (1994 - 1998 рр.), міністр охорони навколишнього середовища (1991 - 1992)

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНІ ОЦІНКИ

Ключові виклики і ризики у сфері безпеки і оборони другої половини лютого 2020 р.– аналіз Центру досліджень армії, конверсії та роззброєння (ЦДАКР)

У ДЗЕРКАЛІ ЕКСПЕРТНОЇ ДУМКИ

Армія тіньової світобудови. Чи потрібні Україні приватні військові компанії? (Частина I)

Туреччина робить ставку на приватні військові компанії

АНАЛІТИЧНІ РОЗРОБКИ

Южная Корея: опыт противостояния

Ключові виклики і ризики у сфері безпеки і оборони другої половини лютого 2020 р.– аналіз Центру досліджень армії, конверсії та роззброєння (ЦДАКР)

*Валентин Бадрак,
директор Центру досліджень армії, конверсії та роззброєння (ЦДАКР)*

Ключові ризики другої половини лютого та початку березня пов'язані із внутрішніми трансформаціями, зокрема ризиками заміни складу уряду та безпосередньо керівників, що належать до силового блоку.

Протягом останніх днів лютого з'явилося чимало інформації щодо кандидатур на посаду міністра оборони – через ймовірну заміну чинного керівника оборонного відомства Андрія Загороднюка. Так, інформаційне агентство «Оборонно-промисловий кур'єр», посиляючись на джерела в Офісі президента України, вказало, що на посаду керівника оборонного відомства розглядають декількох кандидатів.

Зокрема, генерал-лейтенанта у відставці Андрія Тарана, першого

заступника секретаря Ради національної безпеки і оборони України генерал-полковника Михайла Ковалю, а також професійну дипломатку Олену Зеркаль (колишня заступниця міністра МЗС України з питань європейської інтеграції, Надзвичайний і Повноважний Посол). Крім того, до недавнього часу серед претендентів на посаду міністра оборони був і український політик, керівник партії і однойменного громадського правозахисного руху «Сила права» Андрій Сенченко.

Водночас справа зовсім не у можливій зміні міністра. У зв'язку із ймовірними кадровими змінами перед президентом Володимиром Зеленським як Верховним головно-

Від призову на строкову військову службу у 2019 р. ухилилися 245 тисяч осіб (!). «Молодь призовного віку на Україні замість служби в армії воліє за краще їхати за кордон, - зазначив 24 лютого екс-міністр оборони України часів президента Леоніда Кучми Олександр Кузьмук, додавши, - у Києві було 65 тисяч повісток, а закликали менше тисячі». Це – ознака майже катастрофічної ситуації щодо розвитку армії, яка свідчить про безпрецедентне падіння авторитету служби. І відсутність реакції на такі дані може спричинити нові драматичні події для держави

Російські солдати зайшли всередину наших позицій, атакували на тилловий дорозі машину постачання 46-ї бригади, загинув наш Воїн - противник скористався скороченням активності наших розвідгруп

командувачем з'явилася реальна перспектива визначитися із ймовірністю реальної реформи армії.

По-перше, глава держави не може не помічати ігнорування ворожим Кремлем будь-яких домовленостей – майже кожного дня на східному фронті гинуть українські військові. Це разом із відсутністю глибинної модернізації війська вже спричинило різне зниження рівню патріотизму. Зокрема, стало відомо, що від призову на строкову військову службу у 2019 р. ухилилися 245 тисяч осіб (!). «Молодь призовного віку на Україні замість служби в армії воліє за краще їхати за кордон, - зазначив 24 лютого екс-міністр оборони України часів президента Леоніда Кучми Олександр Кузьмук, додавши, - у Києві було 65 тисяч повісток, а закликали менше тисячі». Це – ознака майже катастрофічної ситуації щодо розвитку армії, яка свідчить про безпрецедентне падіння авторитету служби. І відсутність реакції на такі дані може спричинити нові драматичні події для держави. Україна у реформуванні армії та розвитку оборонного потенціалу суттєво відстає від країни-противника. Варто нагадати, що РФ розпочала реформу ЗС («реформа Сердюкова») майже одразу після негативних результатів ЗС РФ під час війни проти Грузії в 2008 р. Слід визнати, що напад на Україну в 2014 р. здійснила вже «цілком інша армія», але і «ре-

форма Сердюкова», і більш пізня та більш глибока «реформа Шойгу» - це лише назви. Насправді в РФ цим питанням системно опікується очільник країни – Путін, а міністри та керівник Генштабу ЗС РФ є лише виконавцями. Важливо наголосити, що РФ відверто продовжує використовувати Україну як полігон для відпрацювання своїх бойових завдань, серед яких все більше саме диверсійних методів, спрямованих на знищення особового складу ООС. Так, згідно з дописом у ФБ керівника «Цензор.нет» Юрія Бутусова, днями «російські солдати зайшли всередину наших позицій, атакували на тилловий дорозі машину постачання 46-ї бригади, загинув наш Воїн - противник скористався скороченням активності наших розвідгруп. Атака сталася там, де нібито припинили стріляти, поблизу Станиці Луганській». На жаль, такі випадки стають системним веденням Росією війни, й її результати для України є вкрай негативними.

По-друге, президент Зеленський вже зробив вагомий крок у сфері розвитку ЗСУ та вітчизняного ОПК. Йдеться про указ №59/2020, що вводить в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18 лютого 2020 року «Про основні показники державного оборонного замовлення на 2020 рік та 2021, 2022 роки». Фактично указ відкрив низку нових можливостей.

Згідно із заявою керівника інформаційно-консалтингової компанії Defense Express Сергія Згурця, важливими пунктами указу президента є також внесення змін до Бюджетного кодексу України стосовно створення цільового Державного фонду розвитку оборонно-промислового комплексу України; створення Агентства з розвитку оборонних технологій; можливість для державних замовників під час реалізації державного оборонного замовлення на 2020 рік та 2021, 2022 роки мають укладати довгострокові контракти із підприємствами ОПК; закупівля озброєння та військової техніки за імпортом на конкурентних засадах із застосуванням механізмів компенсації (офсетів), передбачивши поступове освоєння виробництва зазначеної продукції на підприємствах оборонно-промислового комплексу України; нарешті, забезпечення повного переходу на сучасні засоби розвідки, зв'язку та управління

Росія продовжує нарощувати військовий контингент на кордоні з Україною і до 2022 року зможе проводити наступальні дії без проведення мобілізації

Це і збереження пріоритетності проектів, зокрема, з «розвитку ракетного озброєння, яке здійснювати виключно за рахунок загального фонду державного бюджету України». А також створення центрального органу виконавчої влади, відповідального за формування та забезпечення реалізації державної військово-промислової політики та функцій з управління об'єктами державної власності в оборонно-промисловому комплексі. Згідно із заявою керівника інформаційно-консалтингової компанії Defense Express Сергія Згурця, важливими пунктами указу президента є також внесення змін до Бюджетного кодексу України стосовно створення цільового Державного фонду розвитку оборонно-промислового комплексу України; створення Агентства з розвитку оборонних технологій; можливість для державних замовників під час реалізації державного оборонного замовлення на 2020 рік та 2021, 2022 роки мають укладати довгострокові контракти із підприємствами ОПК; закупівля озброєння та військової техніки за імпортом на конкурентних засадах із застосуванням механізмів компенсації (офсетів), передбачивши поступове освоєння виробництва зазначеної продукції на підприємствах оборонно-промислового комплексу України; нарешті, забезпечення повного переходу на сучасні засоби розвідки,

зв'язку та управління. Разом з тим фахівець попередив, що поява Указу зовсім не означає, що далі все піде «як по маслу». Життя вчить, що жодний план не витримує зіткнення з реальністю. «Реалізація кожного пункту Указу потребує ідей, людей та дій, аби слова указу стали результатом. Тож головні битви у секторі оборонної промисловості лише починаються. Тому роль експертного та громадського середовища нині лише зростає. Не варто сподіватися, що далі все гарно вирішиться саме собою».

Все ж не буде зайвим зазначити, що в Україні з'явилися передумови для пришвидшення розвитку армії та оборонного потенціалу взагалі, що може стати вагомим елементом відродження держави як потужного регіонального лідера. Між іншим, Росія втричі збільшила свій військовий потенціал біля кордонів України. Росія продовжує нарощувати військовий контингент на кордоні з Україною і до 2022 року зможе проводити наступальні дії без проведення мобілізації, заявив представник ГУР МО України Вадим Скібіцький (18 лютого).

Ризики для України на міжнародній арені

«Сирійське питання» раптом перетворилося на ключове у сфері міжнародної та регіональної безпеки – воно напряду торкається українських безпекових реалій.

Цікаво й показово, що партнери по блоку обмежилися лише політично-дипломатичною підтримкою. При цьому варто звернути увагу на розширення конфронтації між Анкарою та Москвою. А також на те, що Росія продовжує активно використовувати у війні свої приватні військові компанії

Фактично маємо справу із загостренням протистояння Туреччина з Російською Федерацією, то ж для України справою честі має стати вдале використання цієї ситуації

Слід зазначити, що турецькі війська у неділю, 1 березня, почали нову військову операцію на північному заході Сирії – операція «Весняний щит» стала відповіддю на авіаудар сирійських і російських військ у зоні деескалації. 27 лютого в результаті повітряного удару в північно-західній сирійської провінції Ідліб загинули 36 турецьких військових (показово, що Москва вдалася до своєї традиційної тактики: відразу заявила, що не має жодного стосунку до атак проти турецьких військовослужбовців). Відомо, що після цього турецька артилерія та безпілотні літальні апарати завдали масштабних ударів по сирійським силам Асада, якого підтримує Москва. Згідно з заявою міністра оборони Туреччини Хулусі Акара, режим Асада втратив кілька гелікоптерів і систем протиповітряної оборони, десятки одиниць бронетехніки та артилерійських систем, сотні людей загинули. Паралельно Анкара звернулася до партнерів по НАТО та окремо до США, проведено засідання Північноатлантичної ради. Цікаво й показово, що партнери по блоку обмежилися лише політично-дипломатичною підтримкою. При цьому варто звернути увагу на розширення конфронтації між Анкарою та Москвою. А також на те, що Росія продовжує активно використовувати у війні свої приватні військові компанії. Зокрема, згідно

з заявою президента Туреччини Реджепа Таїпа Ердогана, «щодо Лівії триває обговорення з Росією; ...на жаль, там Росія має групу Вагнера, що нараховує 2500 осіб». Фактично маємо справу із загостренням протистояння Туреччина з Російською Федерацією, то ж для України справою честі має стати вдале використання цієї ситуації. Досить примітним є той факт, що Ердоган уникає агресивних випадів проти Російської Федерації, проте 28 лютого у Стамбулі пройшла акція, учасники якої засуджували дії Росії в Сирії та вигукували: «Убивця Путін понесе покарання».

Тим часом США продовжили санкції проти Росії, розглядається в тому числі і як підтримка України. А державний секретар США Майк Помпео 25 лютого вибухнув погрозами на адресу Кремля. Причиною нової заяви стало втручання у вибори президента США. Ще однією важливою для України подією став заклик 20 лютого восьми європейських країн до РФ - виконати зобов'язання відповідно до Мінських угод, вивести свої війська з України і зупинити політичну, фінансову і військову підтримку бойовиків у Донбасі.

Також слід звернути увагу на такі важливі події. 20 лютого Міністерство закордонних справ Грузії офіційно заявило про кібератаку на урядові сайти в жовтні 2019 р., що була організова-

На другому місці президентського рейтингу - лідер Опозиційною платформи Юрій Бойко. Зокрема, йому готові подарувати свої голоси 15% жителів України. Це – вкрай негативний результат для розвитку України, оскільки є свідченням ймовірності реваншизму в державі.

Перевагою приватних військових компаній є те, що вони мають змогу працювати без офіційного рішення Президента, тобто на міжнародному рівні не буде претензій до того, що Україна використовуватиме приватні військові компанії з метою оборони держави, або навіть з метою проведення спеціальних операцій за кордоном

на ГРУ РФ. Це досить показова справа, оскільки саме до таких диверсій Москва може вдатися при розробці подальших атак проти України.

Ще один негативний випадок торкається результатів активності російських спецслужб у залученні «лідерів громадської думки» для використання у цілях підриву стабільності західних демократичних країн та й, безумовно, розширенню впливів при боротьбі проти України. Зокрема, ексглава служби зовнішньої розвідки Франції Ален Жуїє буде вести на телеканалі RT France програму про геополітику. Відомо, що Ален Жуїє не раз виступав з прокремлівських позицій, зокрема, називав отруєння ексагента ГРУ Сергея Скрипаля «англосаксонською маніпуляцією», хвалив прогрес Росії в галузі озброєнь і заявляв, що Москва не є загрозою західним країнам.

Виклики всередині України

Серед подій та трендів всередині України слід виділити декілька непересічних.

Так, 24 лютого Центр Разумкова оприлюднив дані соціологічного дослідження, проведеного з 13 по 17 лютого. Згідно з ними, Зеленського нині підтримали б 40% українців, але на другому місці президентського рейтингу - лідер Опозиційною платформи Юрій Бойко. Зокрема, йому готові пода-

рувати свої голоси 15% жителів України. Це – вкрай негативний результат для розвитку України, оскільки є свідченням ймовірності реваншизму в державі.

Важливою подією слід також вважати заяву секретаря РНБО України Олексія Данілова щодо позитивного ставлення до приватних військових компаній (25 лютого). За його словами, у сучасному світі «вже час» переходити до ПВК. «У мене позитивне ставлення до приватних військових компаній. Ми живемо в сучасному світі, і якщо раніше компанії були тільки на державному рівні (державні війська), то сьогодні, я вважаю, у сучасному світі вже час переходити до приватних компаній. Інша справа — в який спосіб, де та для чого їх використовувати», – зазначив Данілов. Таким чином ідея легітимізації ПВК у Україні перетворюється на тренд, що може призвести до ухвалення зареєстрованого у парламенті відповідного проекту закону.

Українські фахівці зазначають, що перевагою приватних військових компаній є те, що вони мають змогу працювати без офіційного рішення Президента, тобто на міжнародному рівні не буде претензій до того, що Україна використовуватиме приватні військові компанії з метою оборони держави, або навіть з метою проведення спеціальних операцій за кордоном. Висловлюються й застереження: в умовах

Військово-морські сили: розробка і поставка протикорабельного ракетного комплексу «Нептун», модернізація фрегата «Гетьман Сагайдачний», катерів типу «Айленд», постачання вертольотів, бойових броньованих машин, відновлення державної цільової програми «Корвет»

трансформації самої України та наявних впливів олігархічних структур контроль держави за такими приватними військовими підприємствами може суттєво ускладнитися.

18 лютого, на засіданні Ради національної безпеки і оборони України була схвалена Стратегія нацбезпеки і оборони, що відкрило шлях до подальшого оборонного планування – ухвалення Стратегії воєнної безпеки та низки програм, ключовою з яких буде Держпрограма розвитку ЗСУ.

Саме у цьому контексті варто зафіксувати основні показники держзамовлення та надану військовим відомством інформацію. Зокрема, Міноборони має намір закупити близько трьох тисяч ракетних комплексів і ракет до них на суму понад 2,4 млрд гривень. На фінансування ракетної програми виділили на 300 млн гривень більше, ніж 2019 р. «Зокрема, в 2020 році заплановано завершення розробки з проведенням державних випробувань комплексів Нептун і Вільха та забезпечено їх фінансування в повному обсязі. Після прийняття на озброєння буде здійснено закупівлю серійних зразків», - йдеться в повідомленні 21 лютого. Також триває робота над створенням програми багатофункціонального ракетного комплексу (БФРК), концепція якої зараз проходить зовнішнє узгодження. В 2020 році ви-

значені такі пріоритети: Військово-морські сили: розробка і поставка протикорабельного ракетного комплексу «Нептун», модернізація фрегата «Гетьман Сагайдачний», катерів типу «Айленд», постачання вертольотів, бойових броньованих машин, відновлення державної цільової програми «Корвет». Війська протиповітряної оборони: відновлення зенітних ракетних комплексів, поставка радіолокаційних станцій, розгортання комплексів засобів автоматизованої системи управління авіацією та протиповітряною обороною. Тактична авіація: продовження поставок модернізованих літаків типу Міг-29, Су-27, Су-25. Сухопутні війська: розробка і поставка нових зразків ракетного та артилерійського озброєння, боеприпасів, бронетехніки, автомобільної техніки, вертольотів, безпілотних авіаційних комплексів, станцій радіоелектронної боротьби, снайперського озброєння.

Водночас, перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки, генерал Михайло Забродський розкритикував закупівлю для ЗСУ польських бронемашин «Oncilla». «До ДОЗу-2020, мабуть, вперше в новітній історії України, в значній кількості включено ББМ іноземного виробництва, - написав він на своїй сторінці у ФБ, додавши, - мова йде про бронема-

шину «Oncilla» виробництва Польщі, із заявленою ціною всього то у 8,3 млн. гривень за одиницю». А також занадто малі асигнування на артилерійські боєприпаси. «Сума в 76 млн грн на закупівлю артилерійських боєприпасів - це як насмішка над боєздатністю ЗС України», - зазначив він, додавши, що «в державне оборонне замовлення на 2020 рік закладено занадто занижені ціни». Інший генерал, колишній перший заступник начальника Генерального штабу ЗСУ (2016-2019 рр.) Ігор Колесник зазначив під час круглого

столу 26 лютого, що Міноборони у 2019 р. має «один з найнижчих відсотків виконання державного оборонного замовлення- 68%». «Окрім керівництва ОПК та координації його діяльності ми маємо серйозну проблему у плануванні, формуванні і використанні державного оборонного замовлення», - заявив він у своїй промові.

То ж питання фінансування переозброєння ЗСУ, як визначення зовнішнього вигляду майбутньої української армії, залишається найбільш гострим предметом дискусії.

Армія тіньової світобудови. Чи потрібні Україні приватні військові кампанії? (Частина I)

**Дмитро Веденєєв,
доктор історичних наук,
полковник запасу**

У квітні 2007 р. гучний резонанс викликала стаття журналістки Наомі Вульф в британській «Гардіан». Як вважала авторка, «прямо у нас під носом Джордж Буш та його адміністрація використовують випробувані методи для закриття відкритого суспільства..., для правильного розуміння цього ми повинні вивчати уроки європейського фашизму та інших його різновидів». Одним із її прогнозів став «прихід "золотого віку" для приватних охоронних фірм – засобу залякування громадян та призупинення дії принципів правової держави»...

Біржа праці для «непередбачуваних»?

4 лютого 2020 р. у Верховній Раді був зареєстрований під № 3005 про-

ект Закону України «Про військово-консалтингову діяльність» від народного депутата України (фракція «Слуга народу») Ольги Василевської-Смаглюк (колишнього спецкора Студії «1+1»). Нормативний акт (вірогідність ухвалення якого доволі висока при помітних ознаках лобіювання цієї новели вітчизняного правового поля) визначає поняття, правові засади організації, порядок діяльності та створення суб'єктів військово-консалтингової діяльності, що здійснюють надання послуг військового або охоронного характеру, а також права і обов'язки, гарантії соціального та правового захисту їх учасників, засновників та персоналу.

Як йдеться у пояснювальній записці, «головною метою прийняття

Закону України є законодавче врегулювання порядку діяльності і створення суб'єктів військово-консалтингової діяльності. Норми проекту Закону спрямовані, насамперед, на забезпечення працевлаштування осіб, які мають значний військовий досвід, ветеранів війни, учасників антитерористичної операції, військовослужбовців, звільнених з військової служби та колишніх працівників правоохоронних органів». Варто зазначити, що це друга (з 2018 р.) спроба просування подібного нормотворчого документа (авторства нардепів Валерія Карпунцова й Євгена Дейдея). Сама ініціатор законопроекту вважає, що його реалізація принесе Україні зиск у сотні мільярдів доларів.

Випадково або ні, але буквально напередодні реєстрації згаданого законопроекту інформаційну хвилю й спалах дискусій навколо вживлення в буття України приватних армій (не варто плутати приватні військові компанії – ПВК із охоронними фірмами й огрядними дядьками на «сутки-трое» у різнобарвному камуфляжі) здійняло інтерв'ю заступника секретаря РНБО України, генерал-майора Сергія Кривоноса виданню «Факти» 3 лютого 2020 р. Він заявив: «У всіх на слуху досить токсична російська ПВК «Вагнер». Але вона ж не єдина в світі. Існує чимала кількість успішних приватних військових компаній. У нас десятки тисяч людей повернулися з фронту,

але в мирному житті виявилися нікому не потрібні. Хоча не ті, хто захищав це суспільство, мають підлаштовуватися під нього, а суспільство повинне надати їм підтримку. Приватна військова компанія – це громовідвід, який дасть змогу допомогти фронтовикам, які не зуміли себе реалізувати, продовжити займатися тим, що вони вміють робити якісно, отримувати за це гроші й визнання держави».

Особи з бойовим досвідом, зазначив колишній начальник Управління спецоперацій Генерального штабу Збройних Сил України у 2014–2016 рр., можуть застосувати свої вміння, забезпечуючи безпеку різних «об'єктів і структур». «У Сполучених Штатах приватні військові компанії створюють для того, щоб сотні тисяч демобілізованих військових не доставляли проблеми державі. А у нас атовців не беруть на роботу, тому що вони токсичні й непередбачувані. Створення ПВК допоможе вирішити цю проблему».

Навіть цей короткий огляд проблеми, (бодай і зроблений професіоналом, колишнім командиром 8-го полку спецпризначення та фундатором військ спецпризначення,) містить чимало спірних положень. Зокрема, чи справді США таки створюють ПВК заради благої мети працевлаштування колишніх вояків професійної армії? Якими такими «об'єктами і структурами» опікуються понад 2 мільйони висококлас-

них бійців й спеців кількох сотень ПВК у «гарячих» точках 110 країн світу? Чи владнають ПВК в Україні (замість «вдячної» держави) проблему «фахового» безробіття, не породивши при цьому гроно проблем іншого ґатунку? Як бути з тим, що Кодекс злочинів проти миру й безпеки людства ООН відносить ПВК до найманства й злочинної діяльності (навіть чи Україна за статусом віднесена до кола порушників норм ООН «в законі»)?

Цей неповний перелік несвяткових питань породжує необхідність ретельного аналізу витоку й сутнісних рис феномену «приватних армій» (як їх делікатно не називай).

Дітлахи батьки Стерлінга

Звісно, найманці застосовувалися у війнах тисячоліттями, хоча після припинення Тридцятилітньої війни 1618–1648 рр., за умовами Вестфальського миру, визнавалося лише право держав на утримання найманих військ (у 1660-х роках, зокрема, наймані загони піхоти (сердюки) та кавалерії (компанійці) створили і українські гетьмани). Про «користь» найманця цинічно висловився прусський король Фрідріх Великий: «Я тим самим заощаджую життя добропорядному громадянину, забираю солдата у противника, і про вбитого нікому буде жаліти».

У сучасному світі вельми поширеним явищем стали приватні вій-

ськові компанії (ПВК) – недержавні структури, що виконують широкий спектр послуг: від підготовки й навчання військовослужбовців до проведення військових операцій та розвідувальної діяльності. Окрім визначення «приватні військові компанії» використовуються терміни «приватизовані військові фірми» та «військові контрактори». За американською класифікацією ПВК поділяються на фірми: поставники контингентів; консалтингові фірми; фірми із забезпечення.

ПВК стали особливо широко залучатися провідними західними державами (передовсім, США) для вирішення широкого спектру військових завдань силами їх цивільних співробітників, більшість з яких мала попередній досвід служби у збройних силах, спецслужбах та інших силових формуваннях. Вони фактично є учасниками всесвітнього ринку, утворюючи його специфічний сегмент, що принципово відрізняє їх від терористичних організацій.

Першою ПВК вважається британська «Уотчгард Інтернешнл», яку в 1967 р. створив полковник Девід Стерлінг (у 1942 р. організував британський спецназ – Спеціальну авіадесантну службу). Найбільші «старі» ПВК були сформовані в епоху «холодної війни» під патронажем провідних західних держав (насамперед, США, Великої Британії, Ізраїлю й Південно-Африканської Республі-

ки) для виконання різного роду силових функцій там, де використання регулярних армій вважалося недоцільним.

Такі компанії, як «Уотчгард Інтернешнл» або «Віннел Корпорейшн» (США), брали участь у підготовці військовослужбовців деяких держав на Близькому Сході ще 25-30 років тому. Попит на послуги таких організацій почав стрімко рости у зв'язку із процесами глобалізації й зникненням стримуючих факторів періоду міжблокового протистояння 1945–1991 рр. Провідні транснаціональні корпорації (ТНК), діяльність яких пов'язана з підвищеними місцевими політичними й кримінальними ризиками, також ставали клієнтами приватних фірм із забезпечення безпеки.

Найманці служать для підтримки обстановки некерованого хаосу в ресурсних регіонах, до яких відносять фактично всю Африку південніше Сахари, Близький Схід, Центральну Азію, Південну Америку. Воєнно-політична обстановка там визначається надзвичайно строкатим спектром деструктивних організацій – від транснаціональних корпорацій до мереж нелегальної торгівлі зброєю, наркобаронів, сепаратистських, терористичних організацій, що сполучають нелегальні методи збагачення й військового конфлікту для отримання прибутку.

Вже у 2006 р. у світі нараховувалося понад 3000 комерційних воєні-

зованих організацій (фірм, компаній) з приблизно 2 млн. співробітників. Показово, щодесь 40% з них засновані після подій 11 вересня 2001 року, тобто їх активізація співпала із розгортанням військової присутності США та країн НАТО у стратегічно важливих, з геополітичного й ресурсного поглядів, регіонах світу під гаслом боротьби з міжнародним тероризмом (хоча лише утвердження в Афганістані дозволяє впливати на регіони із розвіданими 40% світових покладів газу, по 20% – нафти, кольорових й дорогоцінних металів, урану тощо). Як зазначав журналіст-неоконсерватор Макс Бут, «приватні воєнні компанії з'явилися як головні гравці у війнах поствересневого періоду» (маються на увазі теракти 11 вересня 2001 р. у США).

ПВК оперували у понад 100 країн світу, а самі вони реєструвалися у США (55% цих структур), 27% – у країнах ЄС (переважно у Великій Британії), 9% у країнах Близького Сходу та Африки. Характерним є те, що провідними замовниками послуг ПВК виступали уряди (62% контрактів), 29% – комерційні структури, решта – з неурядовими організаціями та фізичними особами. За даними Брукінгського інституту (США), прибутки ПВК щорічно становлять \$180 млрд.

У глибинах «Чорної води»

Згадані структури мало схожі на традиційні загони найманців.

ПВК складаються, переважно, із висококваліфікованих, досвідчених армійських генералів, офіцерів, колишніх співробітників спецслужб та військ спеціального призначення, інших профільних спеціалістів, зокрема – психологів, комп'ютерників, фахівців із дестабілізації банківських систем. Мережа ПВК через досвідчених кадровиків-селекціонерів інтенсивно веде пошук професіоналів (як колишніх, так і діючих) військової та спеціальної справи, розвідників й контррозвідників, готових за вельми солідне винагородження без зайвих запитань взятися за виконання ризикованих та сумнівних з правового й морального

погляду завдань. Практикується відправлення діючих військовослужбовців у тривалі відпустки для «підробітку» у ПВК.

Водночас ПВК працюють під щільним контролем спецслужб США, Великої Британії, від яких залежить дозвільна система на отримання ліцензії на роботу. ПВК, ініціаторами створення яких виступали США, тісно співпрацюють із Пентагоном, котрий заключає з ними угоди про спільну роботу. Так, договори з приблизно 70 ПВК дозволили, за умов скорочення Конгресом військової присутності в Іраку, без проблем збільшити бойовий контингент для охорони військових

містечок, нафтопроводів та інших важливих об'єктів.

Відповідним є і винагородження за працю. Плата кваліфікованим співробітникам ПВК може сягати \$200-1000 на день, в той час як солдати і сержанти армії США отримують \$1000-4000 у місяць. Середній річний прибуток офіцера розвідки в США сягає \$126 тис. на рік, а контрактика у цій сфері – щонайменше \$250 тис. Зрозуміло, що таке утримання приваблює досвідчених фахівців, а для спецназівців з постсоціалістичних держав взагалі виглядає фантастичним. Так, в західні охоронні фірми із одного з кращих у світі польського антитерористичного підрозділу «Грім» (відзначився несенням бойової служби в Іраку) перейшло до 80 із 100 співробітників, що звільнилися після скорочення зарплатні та передачі елітного підрозділу з відання МВС і Адміністрації до військового відомства. Ще кілька сотень поляків із десантно-штурмових частин та спецпідрозділів поліції отримали відповідні пропозиції, від яких вони навряд чи відмовляться – замість тисячі доларів місячного утримання в «Громі» їм обіцяють стільки ж, але за день.

Солідні винагороди на послуги контракторів не в останню чергу призводять до карколомних військових витрат. У 2008 р. загальний військовий бюджет США сягнув \$647,2 млрд. (з них на ведення війн в Іраку та Афганістані – 141 млрд.),

що перевищує сукупні витрати держави на енергетику, освіту, транспорт, охорону навколишнього середовища, виплати ветеранам, допомогу на житло, або сукупні військові витрати всіх інших держав разом взятих. У свою чергу, мілітарне перенапруження покривається на рахунок віртуальної економіки долара.

Звісно, найманцям не можна відмовити у надзвичайно високій бойовій та спеціальній підготовці. У ряді африканських конфліктів загони від ПВК чисельністю у 200-300 бійців при підтримці гелікоптерів успішно протистояли слабко озброєним та навченим багатотисячним повстанським арміям. У квітні 2004 р. в іракському м. Неджеф 8 співробітників «Блекуотер» («Чорна вода», колишні спецназівці) 5 годин відбивали атаки кількох сотень бойовиків, знищивши до сотні нападників, самі втратили лише двох пораненими! До 90% компанії приносять контракти з урядом США, і якщо у 2001 р. вона отримала \$735 тис. із бюджету США, то у 2006 р. – 600 млн.

До слова, згадана «фірма» зажила вельми негативної репутації через невинуватену жорстокість, розправу з цивільним населенням, контрабанду зброї та наркотиків. 31 березня 2004 р. четверо співробітників «Блекуотер» були вбиті іракськими повстанцями, їх обгорілі тіла вивішені на мосту через Євфрат. Помста

привела до штурму 14-тисячним угрупованням армії США міста Ель-Фаллуджа та скандалу через застосування забороненого конвенцією ООН білого фосфору. Але цим не обійшлося.

Згідно з американською версією надзвичайної події, 16 вересня 2007 р. в західному районі Багдаду автоколона Держдепартаменту США потрапила під мінометний обстріл, а охоронці з «Блекуотер» відкрили вогонь по нападниках. Загибло 17 іракців. Тільки у грудні 2008 р. кілька керівників фірми здалися владі США для судового розгляду згаданої бійні. Показово, до речі, що до 2008 р. в Іраку зосередилося 127 тис. співробітників ПВК при чисельності багатонаціональних збройних сил у 174 тис. багнети, на рахунки комерційних фірм потрапила чверть коштів, виділених на стабілізацію та відновлювальні роботи в Месопотамії.

Сама «Блекуотер» (назви цієї ПВК неодноразово змінювалися) нині є найпотужнішою у своєму роді занять. Її засновано у 1997 р. колишнім офіцером спецназу ВМС США та мільйонером Еріком Прінсом. Цьому сприяли особисті зв'язки керівника компанії в Республіканській партії та адміністрації президента Дж.Буша-молодшого. Батько Е.Прінса, промисловець Едгар Прінс, був відомим спонсором консервативного протестантського руху, який, поряд із ортодоксальним юдейством, вирішальним чином

впливає на формування ідеології зовнішньої політики США, а сестра очолювала відділення Республіканської партії в штаті Мічиган. Е.Прінс взаємодіє із керівництвом ЦРУ (зокрема – Управлінням таємних операцій), мав доступ до об'єктів національної розвідки.

По суті, компанія являє собою приватну армію із понад 50 тис. співробітників, має на озброєнні гелікоптери, танки, БМП і БТР, новітні зразки зброї піхоти, зв'язку, спеціальні засоби тощо. ПВК готова в будь який час виставити еквівалент легкої піхотної бригади для участі в «гуманітарних операціях або конфліктах низької інтенсивності», що в принципі і є найбільш поширеними формами бойового застосування збройних сил США у повоєнному світі. В штаті є спецпідрозділи для активних операцій («таск форс»), наявні і власні розвідувальні підрозділи. Компанія готова «надавати сили для придушення заворушень по всьому світу».

Крім того, пріоритетами діяльності цієї ПВК проголошується миротворчість, охорона зарубіжних представництв США, нафтопромислів та нафтопроводів. Робочий день співробітника «Блекуотер» в середньому обходиться федеральному бюджету в \$1222 (армійського сержанту – \$140-190). Компанія забезпечує співробітника («оперативника» за їх термінологією) зброєю, спецзасобами, харчуванням, медич-

ною страховкою, 3-тижневою відпусткою після трьох місяців безперервної роботи, гарантує сім'ї компенсацію у разі загибелі або каліцтва найманця.

Контрактори мають солідну навчально-тренувальну базу. Найбільшу приватну військову базу у світі створив «Блекуотер» у лісах штату Північна Кароліна. На площі у 6000 акрів можуть розташуватися до 50 тис. чоловік, тут є казарми, численні тири, смуги перешкод, склади зброї та злітна смуга. Лише за 1996–2006 рр. компанія підготувала 50 тис. бійців для сил спецоперацій США.

Керівний склад комплектується відставними поважним співробітниками спецслужб – так, віце-президентом «Блекуотер» працював Кофер Блек – у минулому високоповажний співробітник ЦРУ та один із авторів розробленої компанією та узгодженої з МО США й НАТО «Концепції приватних армій». На посаду віце-президента з питань розвідки запросили відставного помічника заступника директора ЦРУ з таємних операцій Тома Річера.

Майстри широкого профілю

Сучасні ПВК, тісно пов'язані із політичними елітами, володіють колосальними статками, потребують захисту своїх інтересів за найменшим контролем держав. Самі ПВК оптимально відповідають сучасні стратегії ведення бойових дій західними державами у локальних конфліктах, в яких провідним наземним

компонентом операцій стали сили спеціального призначення та допоміжні формування із підготовленого місцевого населення.

За ступенем навченості та оснащеності ПВК фактично стали різновидом сил спеціальних операцій (ССО), мало поступаючись ССО та експедиційним формуванням збройних сил ведучих євроатлантичних держав. Не дивно, що приватні військові фірми були визначальними діючими силами у війнах в Анголі, Хорватії, Сьєрра-Леоне й ефіопсько-еритрейському конфлікті, інших локальних зіткненнях.

ПВК укомплектовані переважно ветеранами ССО, спецслужб, розвідпідрозділів армії, поліції, а також кадровими оперативниками спецслужб, які беруть тривалі відпустки. Компанії ієрархічно організовані, а корпоративна форма дає їм певні переваги в плані ефективності. Будучи комерційними підприємствами, вони зв'язані за допомогою складних фінансових механізмів з іншими фірмами як у межах власної галузі, так і поза нею. Чимало з найбільших фірм є відділеннями великих транснаціональних корпорацій. Більша частина військових компаній діє віртуально. Подібно інтернет-фірмам, які обмежують свої витрати на основні фонди, вони не містять постійних бойових підрозділів, а підбирають відповідний персонал і субпідрядників для кожного контракту окремо.

Утім, позаправовий характер діяльності ПВК обумовлює і сам зміст таємних завдань, які на них покладаються, про свідчать скупі відомості у ЗМІ. 3 квітня 2007 р. Інтерпол видав ордер на арешт кількох співробітників ізраїльської ПВК за звинуваченням у «підготовці приватних армій для колумбійських наркокартелів та ескадронів смерті для екстремістських організацій правового спрямування» (формально ПВК найняло міністерством оборони країни для ... охорони бананових плантацій)

Виокремилися провідні напрями спеціалізації ПВК:

- охорона дипломатичних та інших представництв, аеропортів, високих посадових осіб, бізнесменів;
- прикриття конвоїв армій та ООН, тилове забезпечення;
- охорона нафтових полів, енергетичних об'єктів, інфраструктури;
- розмінування та знищення боеприпасів;
- підготовка воєнно-поліцейських кадрів, інструкторська робота, військовий переклад;
- захист кораблів від піратів;
- протипожежний захист.

З нормативно-правового погляду мають місце суперечливі тенденції – намагання держав регулювати діяльність ПВК, та спроби контакторів максимально уникнути державної опіки. Так, 12 лютого 2002 р. МЗС Великої Британії видав так званий «Зелений документ» під назвою «Приватні воєнні компанії: правила регулювання». Його розробили у відповідь на запит Комітету з іноземних справ Палати громад для забезпечення механізмів та правил державного регулювання ПВК. Однак поступово приватний військовий сектор починає інституалізуватися. З'являються великі асоціації ПВК, які беруть на себе лобіювання інтересів колег. Першою стала вашингтонська Глобальна асоціація операцій з підтримки миру. У люто-

му 2006 р. створили Британську асоціацію приватних компаній у сфері безпеки, головною метою якої є протидія спробам держави (!) контролювати цей специфічний бізнес.

Утім, позаправовий характер діяльності ПВК обумовлює і сам зміст таємних завдань, які на них покладаються, про свідчать скупі відомості у ЗМІ. 3 квітня 2007 р. Інтерпол видав ордер на арешт кількох співробітників ізраїльської ПВК за звинуваченням у «підготовці приватних армій для колумбійських наркокартелів та ескадронів смерті для екстремістських організацій правового спрямування» (формально ПВК найняло міністерством оборони країни для ... охорони бананових плантацій). У 1999 р. сплила інформація, що співробітники відомої воєнізованої фірми «DunCorr», найнятої Пентагоном для виконання завдань в Боснії, «були втягнуті у незаконне й негуманне поводження, займалися контрабандою зброї й торгівлею жінками, підробляли паспорти та брали участь в інших аморальних діяннях».

Бізнес поважних джентльменів

Комерційні фірми із матеріально-технічного забезпечення військ (найбільш чисельний різновид ПВК) пережили бурхливий розвиток на межі 1980–1990-х років. По мірі затухання протистояння із СРСР та добровільною здачею ним своїх геополітичних позицій, при-

пинення «холодної війни» та розпаду радянської наддержави відбувалося скорочення збройних сил Заходу. Так, командування тилу ЗС США у 1990–1995 рр. скоротилося на 60%, водночас оперативна напруга за рахунок локальних конфліктів зроста майже на третину, і тилове забезпечення довелось компенсувати за рахунок ПВК.

Скорочення військових замовлень підштовхнуло компанії військово-промислового комплексу західних держав до пошуку нових каналів отримання замовлень від воєнних відомств, тим більше, що на це охоче йшли їх урядовці, розраховуючи на вигідне працевлаштування у сфері військової комерції після відставки. Водночас сформувалася велика армія спеціалістів-відставників, на світовий ринок потрапила по низьких цінах колосальна кількість озброєнь та бойової техніки.

Приватизацію військової справи нечувано прискорила з межі 1970–1980-х рр. економічна політика неолібералізму й «Вашингтонського консенсусу» з її тотальною приватизацією, демонтажем соціальної сфери, заміни «держави-нації» «державою-корпорацією», роздержавленням тих сфер виробництва (і навіть в'язниць в США!), де держава традиційно утримувала командні позиції (тільки в Великій Британії уряд М.Тетчер продав державної власності, активів й фондів, значна частина з

яких обслуговувала міністерство оборони, на \$ 40 млрд.).

Приватні підрядники легально пропонують державі набір послуг, рекламують себе. Більшість з них тісно пов'язані із великим корпораціями, холдингами та урядовими структурами, що дозволяє швидко здобувати контракти, тим більше, що керівники ПВК здебільшого – солідні державні службовці у минулому.

На ринку зараз діють близько 500 військових підрядників, з яких 250 надають всі види забезпечення та бойової підготовки для ЗС США та інших країн НАТО, 40 займаються консалтингом, 60 – розмінуванням. До 100 фірм займаються забезпеченням безпеки багатонаціональних корпорацій, які ведуть видобуток корисних копалин у зонах конфліктів в Африці (80 з них – в Анголі, де вони займаються питаннями охорони західних нафтових й інших видобувних компаній). Згідно наявним даним, американська Airscan охороняє нафтовидобувні потужності ТНК «Шеврон» у м. Кабінда (Ангола). Уряду Анголи й Сьєрра-Леоне наймають ПВК для охорони нафтовидобутку й родовищ алмазів. «Брітш Петролеум» підписала контракт у розмірі \$ 60 млн. з 650 найманцями для охорони нафтопроводу в Колумбії.

До послуг ПВК звертаються й різні міжнародні організації. У системі ООН ці компанії забезпечували

ПВК нерідко отримують комплексні підряди із забезпечення там, де США змушені згортати угруповання своїх ЗС, однак не мають наміру залишати позиції впливу

діяльність агентства ЮНІСЕФ, Програми розвитку ООН, Світової продовольчої програми, Місії ООН по верифікації в Анголі, Операції ООН у Мозамбіку. Фірма «DSL» надавала охорону персоналу й інфраструктурі ООН у Кіншасі (Демократична Республіка Конго) тощо. Військові компанії значно випереджають сили ООН за критерієм «вартість/ефективність». У Сьєрра-Леоне «Executive Outcomes» за підтримки місцевої армії й міліції (1995–1996 рр.) завершила операцію з розгрому підтриманих Ліберією повстанців менш, ніж за \$ 40 млн. Після цього миротворцям ООН доводилося витрачати на підтримку вже досягнутого миру щомісяця майже \$50 млн.

Співробітники ПВК супроводжують конвої з гуманітарною допомогою по лінії ООН та неурядових організацій. До слова, захист гуманітарної допомоги об'єктивно потребує залучення неурядових збройних структур за умов нестачі сил у регулярній армії. Так, у 2007 р. лише в Афганістані в результаті нападів бойовиків та бандитів розграбовано 55 конвоїв ООН, загинуло 34 співробітника гуманітарних місій і 76 викрадено (для порівняння – того ж року там загинув 101 вояк армії США), втрачено до 100 тис. тон продовольства, якого потребує 5 млн. голодуючих мешканців цієї знедоленої країни.

ПВК нерідко отримують комплексні підряди із забезпечення там,

де США змушені згортати угруповання своїх ЗС, однак не мають наміру залишати позиції впливу. Так, влітку 1999 р. в інтересах скорочення угруповання на Балканах Пентагон залучив будівельну компанію «KBR» (дочірню фірму великого холдингу «Хеллібертон», лоббістом якої у вищих урядових колах виступає экс-віце-президент США Дік Чейні. KBR здійснювала на Балканах широке коло робіт із тилового, технічного, інженерного забезпечення військ, постачала паливно-мастильні матеріали, будувала постійні бази зі всією інфраструктурою, ремонтувала авто- і бронетехніку, аж до видобутку води та налагодження лавень і пралень.

У руки приватних структур почали передаватися окремі складові тилового й технічного забезпечення, бойової та оперативної підготовки регулярної армії. Ще більшого розмаху набуло використання ПВК для ведення бойових дій у різних регіонах планети, що фактично означало легалізацію найманства на більш високому якісному рівні.

Практично всі військові кампанії США після 1991 р. проходили із активною участю ПВК. «Ніколи ще за всю історію ведення сучасних війн, – визнавала "Вашингтон Пост", – США у такій мірі не поклалися на приватні військові компанії для виконання критично важливих завдань, які зазвичай були функцією збройних сил». Масове залучення

цих фірм міністерством оборони США призвело до того, що угруповання військ в Іраку та Афганістані вже не здатні без участі найманців виконувати бойові завдання і в цілому функціонувати як бойові організми. На думку експертів, залежність західних армій від приватних послуг вже набула незворотного характеру. За оцінками комітету із нагляду та урядовим реформам Конгресу США, в згаданих двох країнах за контрактами Пентагону та Державного департаменту задіяні до 450 приватних компаній зі загальною чисельністю співробітників у 140-170 тис. чоловік.

Комерційні структури почали відігравати вельми помітну роль у різносторонньому забезпеченні повсякденної діяльності військ. У період з 1994 до 2006 року збройні

сили (ЗС) США підписали з 12 приватними фірмами близько 3600 контрактів на \$ 300 млрд., причому до відання ПВК потрапили до 70% обслуговування та бойової підготовки армійської авіації, а також обслуговування сучасної авіатехніки, ЗРК «Петріот», системи протиракетної оборони, що розгортається. Відомо ПВК MPRI (від англійських слів «військові професійні ресурси») залучалася до розробки наставлень та інструкцій видам й родам ЗС США, їй же передали за контрактом всю (!) систему позавійськової підготовки офіцерів резерву у вищих навчальних закладах США.

Приватизована розвідка

Поступово полем діяльності ПВК стала розвідувальна сфера – традиційна прерогатива державних

спецслужб. У квітні 2007 р. співробітник апарату директора Національної розвідки США Рональд Сандерс заявив, що 25% всіх розвідувальних операцій проводиться за контрактами з комерційними організаціями. ПВК не тільки ведуть збір інформації або проводять секретні операції, але й слугують прикриттям для розвіддільності спецслужб.

Спочатку кваліфіковані найманці стали займатися технічною розвідкою, чого вимагало надходження у ЗС США нових систем розвідки та спостереження – безпілотних літальних апаратів (БЛА) типу «Глобал Хок» і «Предатор» (зараз вони активно використовуються і як розвідувально-ударні, для знищення ватажків повстанських формувань і лідерів терористичних організацій, причому жертвами «помилкових» дій апаратів у тому ж Афганістані стало чимало мирних мешканців). Якщо розрахунком БЛА керує штатний співробітник ЦРУ або Розвідувального управління МО (РУМО) США, то решта персоналу складається в основному із представників компаній – виробників БЛА.

З початком нової афганської війни у 2001 р. та вторгненням в Ірак у 2003 р. ПВК почали залучати для вирішення розвідувальних завдань. У квітні 2003 р. ПВК «DunCorp» отримала контракт на \$ 50 млн. для збору, аналізу й оцінки обстановки у сфері безпеки та розробки програми зі створення іракської поліції. Фірма

«САСІ» використовувалася для збору й аналізу інформації про внутріполітичну ситуацію, склад сил антизахідного опору, базах їх постачання та лідерах. Основним джерелом отримання відомостей вважалися затримані іракці, і нерідко контрактики вели їх допит самостійно, а також виявилися вплутаними у скандали зі знуцаннями надв'язнями (з серпня 2002 р. до березня 2007 р. в американських в'язницях в Іраку та Афганістані вбито й замордовано 98 в'язнів) . Слідчим надавала допомогу фірма «Титан транслейторс», яка є, поряд із MPRJ, основним постачальником спеціалістів з арабської мови, пушту, дарі, фарсі для американських контингентів на Сході.

Імовірно, розвідувальні послуги ПВК знайшли позитивну оцінку американського командування, адже у лютому 2007 р. «Блекуотер» оголосила про створення дочірнього підприємства «Тотал інтелідженс солюшнз» для збору та аналізу інформації про внутрішню, техногенну та інформаційну безпеку, терористичні загрози, політичну нестабільність, причому для забезпечення безперервності у роботі з електронними мережами передбачалося створити ситуаційний центр із цілодобовим режимом роботи. З загального пакету контрактів «Блекуотер» у \$ 800 млн. (2006 р.) 120 млн. припало на контракти з ЦРУ та РУМО, саму фірму очолив

колишній керівник антитерористичного центру ЦРУ К.Блек, а до її керівництва ввели колишніх відповідальних співробітників ЦРУ та військової розвідки США.

Іншим напрямом інформаційно-розвідувального використання ПВК став збір даних в Інтернеті про терористичні та екстремістські організації світу. Такі послуги, зокрема, надавав спецслужбам США інститут SITE, який веде розвідку в електронних мережах з метою виявлення відомостей про організацію, тактику дій, фінансування та ватажків екстремістських угруповань. Серед комерційних клієнтів SITE – ФБР, ЦРУ, РУМО, міністерство внутрішньої безпеки, комітети Конгресу, фірми та організації.

Яскравим прикладом воєнно-інтелектуальної потужності новітніх найманців слугує блискавична операція із захоплення восени 1995 р. Сербської Країни доволі слабкою хорватською армією (біженцями стали 150 тис. сербів). Як зазначали спостерігачі, цей наступ являв класичну операцію по тактичних стандартах НАТО аж до деталей. Пізніше з'ясувалося, що план наступу й хорватських офіцерів готували співробітники-радники від заснованої у 1987 р. MPR1 – відставні офіцери та генерали ЗС США (повідомляється про 340 колишніх генералів у лавах компанії!). Річ у тім, що після того, як у лютому 1994 р. США змусила президента боснійських мусульман

Алію Ізетбеговича та лідера Хорватії Франьо Туджмана підписати договір про припинення бойових дій між хорватами та мусульманами у Боснії та Герцеговині, а також заключити військовий союз проти Республіки Сербської, саме MPR1 доручили готувати командні кадри для Мусульмансько-Хорватської Федерації Боснії та Герцеговини, підтримувати зв'язок зі штабами НАТО.

Згодом MPR1 переключилася на навчання бойовиків албанської Армії визволення Косово й готує зараз 3-тисячний контингент тамтешніх албанців для заміни ним сил НАТО у Косово, який прецедентом свого суверенітету остаточно й символічно зруйнував міжнародно-правову післявоєнну світобудову. Ця ж ПВК забезпечувала реалізацію програм «Навчи та обладнай» в Хорватії, Боснії та Герцеговині (де співвідношення солдат США і найманців досягло 1:1), Колумбії, Ліберії, Македонії, Грузії, Киргизії. ПВК все частіше залучаються до висококваліфікованих заходів із проведення командно-штабних ігор, моделювання бойових дій.

Участь у розвідувальній (розвідувально-підривної) діяльності залишиться і надалі перспективним напрямом використання ПВК державами, адже це дозволить зняти відповідальність за виконання «брудної роботи» з власне державних розвід служб. 24 червня 1997 р. відбулася закрита нарада в РУМО

США, присвячена «приватизації функцій із забезпечення національної безпеки». Керівники розвідки збройних сил дійшли висновку, що у найближчі десятиліття контрактори стануть основним інструментом реалізації політики Вашингтону та його союзників у сфері військової безпеки за кордоном.

ЛІТЕРАТУРА

Проект Закону України «Про військово-консалтингову діяльність». URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JI01319A.html

«Кремль изменил план «Новороссия», Путину нужна вся Украина», – генерал Сергей Кривонос. URL: <https://fakty.ua/332887-kreml-izmenil-plan-novorossiya-putinu-nuzhna-vsya-ukraina-general-sergej-krivonos>

Веденеев Д.В., Биструхін Г.С., Сеμουка А.І. Гострі кігті орла. Сили спеціальних операцій США: історія та сучасність. Монографія. – К.: К.І.С., 2010. – 400 с.

Веденеев Д. Ударна сила «нового світового порядку» // Волонтер. 2010. №1. С.4–11; № 2. С.34–39.

Веденеев Д.В. Кишенькова армія тіньових володарів планети. При-

ватні військові компанії як фактор військово-політичного життя сучасного світу // Камуфляж. 2012. № 5. С.28–33.

Грачева Т.В. Невидимая Хазария. Алгоритмы геополитики и стратегии тайных войн мировой закулисы. Рязань: Зерна, 2008. 400 с.

Иванов В. «Черная вода» хочет снова взяться за оружие // Независимое военное обозрение. 2019. 25 января.

Ливинская Н. Частные военные компании: вчера, сегодня, завтра // Атташе. – 2007. № 2. С.96–103.

Маклаков А. Частные армии и их роль в современных конфликтах. URL: <http://newukraineinstitute.org/blog/366>

Мукин Ю. Использование гражданских контрактников и частных вооруженных формирований в современных конфликтах // Зарубежное военное обозрение. 2007. № 7. С. 26–30.

Обзор рынка ЧВК. URL: <http://inosmi.ru/military/20160306/235639805.htm>

Петров В. Почти военный бизнес // Камуфляж. 2009. № 3. С.15–17.

Уваров Н. Бизнес на службе Пентагона // Зарубежное военное обозрение. 2009. №5.С.3–8.

Туреччина робить ставку на приватні військові компанії

*Володимир Паливода,
головний консультант
Центру зовнішньополітичних досліджень
Національного інституту стратегічних досліджень*

На відміну від багатьох країн світу, де приватні військові компанії (далі - ПВК) існують вже впродовж довгого часу (наприклад, у Великій Британії перша у сучасному розумінні ПВК «Watchguard International» була створена у 1967 р.), у Туреччині подібна структура з'явилася лише недавно. Таке «відставання» можна пояснити особливою роллю, яку відігравали у політичному житті країни Збройні сили. Згідно з положеннями конституції, армія виступала гарантом світського характеру держави і була зобов'язана відсторонити від влади будь-який уряд, який намагався б повернути релігійні норми (це робилося чотири рази).

З призначенням у 2003 р. Реджепа Таїпа Ердогана прем'єр-міністром і, особливо, після його обрання у 2014 р. президентом Туреччини ситуація поступово змінювалась. У протистоянні поглядів кемалізму¹ та ісламізму переваги почав добиватися останній. Придушення спроби державного перевороту у липні 2016 р. і масштабні арешти та чистки серед генералів і офіцерів, запідозрених у зв'язках з організацією Фетхул-

¹ Кемалізм - ідеологія турецького націоналізму, висунута Кемалем Ататюрком. Дотепер формально вважається офіційною ідеологією Туреччини. За визначенням американського політолога Самуель Гантінгтон, кемалізму притаманні елементи радикальної вестернізації і розриву з колишніми культурними традиціями.

лаха Гюлена, знаменували собою «перемогу» політиків над військовими. Реджеп Таїп Ердоган має свої плани відносно армії. Під гаслом переходу Збройних сил на професійну основу «Башкан»² намагається переформатувати їх під потреби власного політичного проекту «нової Туреччини».

На тлі таких перетворень у 2012 р. й була створена перша (і доки що єдина) турецька ПВК «SADAT International Defense Consultancy Inc.». Її засновником став відставний бригадний генерал Аднан Танриверді (проходив службу у силах спеціальних операцій). Точна кількість співробітників компанії невідома, дані варіюються у межах до 200 осіб з числа колишніх армійських офіцерів. Сьогодні Раду директорів ПВК очолює син засновника - Мехлі Танриверді. Компанія займається наданням консультативних послуг у сфері оборони та внутрішньої безпеки, проведенням звичайної та спеціальної військової підготовки, закупівлею боєприпасів³. Ця ПВК працює не лише на території Туреччини, але й за кордоном (передусім, у близькосхідному регіоні). Так, у районі Перської затоки «SADAT» представлена за посередництвом компанії «Al Aquid Trading», якою керує колишній

2 Турецькою мовою - глава, вища посадова особа.

3 SADAT A.S. International Defense Consulting. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.sadat.com.tr/our-services.html>

співробітник розвідки ВПС Саудівської Аравії полковник Газі Джиза аль-Харбі⁴. Офіційно метою діяльності ПВК «SADAT» заявлений намір реорганізувати або модернізувати збройні сили та сили внутрішньої безпеки ісламських країн для більш ефективного вирішення ними своїх завдань, з урахуванням оцінок загроз та безпекового середовища цих країн, а також встановлення зв'язків між їхніми оборонно-промисловими комплексами, щоб допомогти ісламському світу досягти рівня самодостатньої військової сили серед великих держав, на який він заслуговує.

Водночас, за оцінками незалежних експертів, компанія «SADAT» відіграє роль приватної армії Таїпа Реджепа Ердогана і його Партії справедливості та розвитку. Крім того, деякі західні та арабські ЗМІ стверджують, що ПВК має контакти з різними терористичними організаціями, такими як «ХАМАС», «Хезболла» та «Ісламська держава». За цими ж даними, в Сирії та інших країнах компанія проводить підготовку ісламістських елементів, які дотримуються салафістської⁵ ідео-

4 Head of Turkish private military company – key figure of Turkish military invasion in Syria. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://southfront.org/head-of-turkish-private-military-company-key-figure-of-turkish-military-invasion-in-syria/>

5 Салафізм – ультраконсервативна течія у сунітському ісламі, яка закликає орієнтуватися на образ життя пророка, його сподвижників і праведних предків.

логії. У Катарі та Сомалі, за погодженням з місцевою владою, створені військові навчальні центри⁶. У перспективі подібний центр може з'явитися й у суданському портовому місті Суакін.

Політичні противники чинного турецького лідера, взагалі, проводять аналогію між ПВК «SADAT» та Силами «Кудс», підрозділом спеціального призначення іранського Корпусу стражів ісламської революції. Компанію звинувачують у тому, що вона використовується турецькою розвідкою для проведення зарубіжних операцій та підтримки екстремістських угруповань у країнах Близького Сходу⁷.

Доказом того, що компанія «SADAT» працює в інтересах президента Туреччини є те, що Аднан Танриверді та Таїп Реджеп Ердоган - однокумці. Наприкінці 1990-х рр. вони обидва втратили свої посади через ісламістські переконання. Після спроби державного перевороту у липні 2016 р. відставний бригадний генерал був призначений членом президентської консультативної ради з питань безпеки та зовнішньої політики і головним

радником з військових питань⁸. Пізніше стало відомо, що персонал ПВК брав участь в акціях проти путчистів⁹.

«SADAT» має дочірню компанію «ASSAM»¹⁰, засновником якої був теж Аднан Танриверді. Вона проводить дослідження у сфері геополітики, національної безпеки і оборони, організовує щорічні міжнародні конференції для профільних спеціалістів. Згідно зі статутом, діяльність «ASSAM» націлена на зміцнення добробуту мусульманських народів, миру і панування справедливості у світі. Умовою для цього є перетворення ісламських країн, об'єднаних загальною волею, на наддержаву на

6 US missteps in Somalia benefit our enemies. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://www.aei.org/*us-missteps-in-somalia-benefit-our-enemies/

7 Erdogan's Turkey and the Palestinian Issue. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.terrorismanalysts.com/pt/index.php/pot/article/view/695/html>

8 Turkey's Erdoğan selects controversial security contractor as his new advisor. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://ahvalnews.com/recep-tayyip-erdogan/turkeys-erdogan-selects-controversial-security-contractor-his-new-advisor>

9 Turkey's Post-Coup Purge and Erdogan's Private Army. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://foreignpolicy.com/2017/07/13/turkeys-post-coup-purge-and-erdogans-private-army-sadat-perincek-gulen/>

10 Скорочення від назви турецькою мовою - Adaleti Savunanlar Stratejik Araştırmalar Merkezi (Центр стратегічних досліджень Асоціації захисників справедливості)

світовій політичній арені¹¹. Експерти вважають, що «ASSAM» фактично є приватною розвідувальною компанією.

Наприкінці 2019 р. у Туреччині висунули ідею створити нову ПВК – за прикладом відомої американської компанії «Academi» (колишня – «Blackwater») або російської напівлегальної – «Група Вагнера». За словами головного радника президента з військових питань Аднана Танриверді, така ПВК стала б новим інструментом турецької зовнішньої політики і вже зараз могла б бути задіяна для підтримки визнаного міжнародною спільнотою уряду Лівії на чолі з прем'єр-міністром Фаїзом аль-Сараджем. Підставою для цього є Меморандум про взаєморозуміння, підписаний між Анкарою та Тріполі, який передбачає використання подібних воєнізованих формувань. На думку засновника компанії «SADAT», створення нової ПВК дозволить Анкарі обійти міжнародні механізми, які стосуються присутності іноземних військ. Аднан Танриверді вважає, що боєздатність цієї ПВК буде достатньо високою за рахунок участі у ній колишніх досвідчених військових, а техніку та зброю компанії можуть надати Збройні сили¹².

11 Adaleti Savunanlar Stratejik Araştırmalar Merkezi Derneğinin Amacı. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.assam.org.tr/index.php>

12 Türkiye, Libya'ya destek için paralı askerlerin görev yapacağı özel bir şirket mi kuracak?

2 січня 2020 р. турецький парламент ухвалив закон про відправку військ до Лівії, мотивувавши необхідність такого рішення тим, що загострення ситуації в цій країні буде мати негативний вплив на інтереси Туреччини в регіоні. Практично відразу почалася відправка до Тріполі для надання допомоги урядовим силам підрозділів сил спеціального призначення та військових інструкторів. Одночасно турецька розвідка переправила туди ж 460 найманців та готується відправити ще 400 осіб з так званої Сирійської національної армії для боротьби з військами фельдмаршала Халіфи Хафтара¹³. Можна припускати, що у такий спосіб вже зроблені перші кроки до створення нової ПВК, яка все-таки буде більш подібна до компанії «Група Вагнера».

У тому, що така структура скоро з'явиться, сумнівів немає. Таїп Реджеп Ердоган декілька разів публічно вказував на те, що у Лівії воюють, за його висловом, російські найманці. І якщо законний лівійський уряд звернеться до Туреччини з проханням про допомогу, вона відправить

Erdoğan'ın başdanışmanı konuştu. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.independentturkish.com/node/105011/haber/turkiye-libya'ya-destek-icin-parali-askerlerin-gorev-yapacagi-ozel-bir-sirket-mi>

13 Турецкая разведка отправила 460 наемников в Ливию. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.hawarnews.com/ru/haber/tureckaya-razvedka-otpravila-460-naemnikov-v-liviyu-h7773.html>

туди своїх людей. Президент наголосив, що після підписання відповідних двосторонніх документів Анкара не бачить для цього жодних перешкод¹⁴.

Водночас депутат Великих національних зборів, колишній посол Туреччини в РФ Айдін Аднан Сезгін у ході дебатів з приводу турецько-лівійського Меморандуму про взаєморозуміння заявив, що він спрямований на обхід парламенту в рішенні відправити війська за кордон. Політик зауважив, що цей документ двозначно використовує словосполучення «організації безпеки і оборони» та «цивільні особи з безпекових організацій», розчищаючи

тим самим шлях для ПВК. Парламентарій також звинуватив уряд у пошуках можливостей для перекидання бойовиків з сирійської провінції Ідліб, яка знаходиться в зоні відповідальності Туреччини, до Лівії. До тексту згаданого Меморандуму є ще одна претензія — його турецька версія відрізняється від арабської чи англійської (лише у тексті турецькою мовою є пункт про «цивільних осіб з безпекових організацій»).

Колишній глава військової розвідки Туреччини генерал-лейтенант у відставці Ісмаїл Хакки Пекін підтримує ідею створення нової ПВК. На його думку, такі компанії призначені не лише для участі у бойових діях, вони проводять розвідку, займаються охороною об'єктів тощо. У Туреччині є багато відставних вій-

14 Türkiye, Libya için özel askeri şirket mi kuracak? - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.aksam.com.tr/guncel/turkiye-libya-icin-ozel-askeri-sirket-mi-kuracak/haber-1030647>

ськових, які служили, зокрема, у силах спеціальних операцій, і які можуть скласти основу такої структури. Для країни з майже 82-мільйонним населенням і високим рівнем безробіття - це можливість знайти добре оплачувану роботу. Ісмаїл Хакки Пекін повідомив, що керівництвом країни питання щодо створення ПВК обговорювалось ще у 2011 р. Тоді це було необхідно в рамках сирійського конфлікту для збору розвідувальних даних, ведення переговорів з противником і здійснення точкових операцій. А за даними стокгольмської організації «Nordic Research Monitoring Network», глава Національної розвідувальної організації Хакан Фідан нібито пропонував, щоб диверсійна група провела символічний мінометний обстріл турецької території з півночі Сирії, а це, у свою чергу, дало б привід для

втручання Збройними силами Туреччини.

Привітали ідею створення ПВК і в лавах ультранационалістичної російської партії «Ватан». Там вважають, що за допомогою такої компанії можна вести проксі-війну¹⁵ проти союзників по НАТО, в якій турецькій армії брати участь було б «незручно»¹⁶.

15 Проксі-війна або «посередницька війна» — війна, в якій дві держави воюють не безпосередньо, а використовуючи як сторони в конфлікті деякі треті країни: своїх союзників (сателітів), надаючи їм допомогу фінансами, технікою, військовими кадрами (радниками) тощо.

16 Turkey considers forming paramilitary firm like American Blackwater and Russian Wagner to send fighters abroad. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.nordicmonitor.com/2019/12/turkey-to-establish-a-paramilitary-firm-like-american-blackwater-and-russian-wagner-to-send-fighters-abroad/>

Южная Корея: опыт противостояния

*Юрий Бараш,
член Экспертного Совета ЦИАКР*

Ситуация на Корейском полуострове, несмотря на начавшиеся между КНДР и США переговоры, сложная и напряжённая. Там переплелись жизненно важные интересы не только Южной и Северной Кореи, но также США, России, Китая и Японии

Часть 1. Организация вооружённых сил Южной Кореи

Ситуация на Корейском полуострове, несмотря на начавшиеся между КНДР и США переговоры, сложная и напряжённая. Там переплелись жизненно важные интересы не только Южной и Северной Кореи, но также США, России, Китая и Японии. А поскольку КНДР, США, Россия и Китай обладают ядерным оружием, то потенциальный военный конфликт там может привести не только к региональной войне, вплоть до атомной, но даже к глобальной термоядерной войне.

Южная Корея и Украина отличаются очень сильно. И географи-

ей, и экономикой, и населением, и многим другим. Но есть между ними и нечто общее. Южная Корея противостоит КНДР в ситуации «ни войны, ни мира», имеющей определённое сходство с противостоянием на Донбассе Украины и ДНР/ЛНР, созданных и поддерживаемых Россией. Только у Южной Кореи это происходит уже 66 лет, а в Украине – 6 лет. И в этом аспекте опыт Южной Кореи представляет определённый интерес для Украины. Кроме того, Южная Корея сейчас проводит реформу своих ВС и осуществляет их перевооружение. Опыт этого также представляет интерес для ВС Украины. Но сначала – некоторые факты.

Республика Корея (РК, Южная Корея) – государство в Восточной Азии. Площадь страны 100210 кв. км, длина береговой линии – 2413 км. Горы занимают 70% территории, пахотные земли – 21%, леса – 65%. РК расположена в южной части Корейского п-ва и имеет на севере сухопутную границу с КНДР длиной 241 км. Государства разделены демилитаризованной зоной (ДМЗ) шириной 4 км. С запада РК омывается Жёлтым морем, с востока – Японским морем, с юга – Корейским проливом и Восточно-Китайским морем. У берегов РК до 3 тыс. островов, в основном небольших и необитаемых. Крупнейший остров – Чеджудо.

Форма правления страны – президентская республика.

РК – экономически высокоразвитая индустриальная держава, имеющая сильный ОПК, её ВВП в 2016/2017 гг. составлял 1,41/1,53 трлн. долл., военный бюджет – 33,6/35,7 млрд. долл. (2,4/2,3% ВВП). Население – 51,18 млн. чел. [1]

Далее по тексту курсивом будут приведены факты, относящиеся к КНДР – самому очевидному и вероятному противнику Южной Кореи, с которым она формально находится в состоянии войны. КНДР начала Корейскую войну 1950-1953 годов, и быстро разгромила войска РК, под контролем которых оставалось 10% террито-

рии страны. Если бы не вмешательство в конфликт ВС США и ООН, разгром стал бы полным. А в 1968 г группа спецназа КНДР проникла в Сеул с заданием убить южнокорейского президента, уничтожить штаб ВС РК и посольство США. Диверсия сорвалась по случайности. В Южной Корее это помнят и стараются делать все, чтобы подобное не повторилось [2, 3].

КНДР (Северная Корея) – государство в Восточной Азии. Площадь страны 120540 кв. км, длина береговой линии – 2495 км. Горы занимают 80% территории, пахотные земли – 14%, леса – 61%. КНДР расположена в северной части Корейского п-ва и имеет сухопутную границу на севере с Китаем 1416 км (по р. Амноккае и Туманган), с Россией 19 км по р. Туманган и на юге с Южной Кореей (238 км, ДМЗ 241 км). С запада КНДР омывается Жёлтым морем, с востока – Японским морем.

Форма правления страны – формально парламентская республика, а фактически – тоталитарный режим с культом личности. Единственная партия – трудовая партия Кореи коммунистического типа. Власть в стране принадлежит Ким Чен Ыну, председателю госсовета. Официальная государственная идеология – «чучхе» (опора на собственные силы).

КНДР – экономически слабораз-

витая держава, её ВВП в 2017 г составлял лишь 16,3 млрд. долл. (в 87 раз меньше, чем в РК), военный бюджет – 3,95 млрд. долл. (24% ВВП) (в 9 раз меньше, чем в РК). Население – 25,248 млн. чел. (вдвое меньше, чем в РК) [1, 5]. Однако КНДР имеет большой ОПК (устаревший).

Руководство РК в области строительства ВС проводит курс на повышение самостоятельности в вопросах обеспечения национальной безопасности при одновременном укреплении военно-политического союза с США.

Главной целью, согласно «Плану реформирования ВС РК до 2030 г», является создание современных, технически оснащенных и компактных ВС, способных обеспечить безопасность государства в условиях динамично изменяющейся военно-политической обстановки на Корейском п-ове и в Северо-Восточной Азии. При этом основные усилия предусматривается направить на оптимизацию организации войск (сил), совершенствование управления, оснащение соединений и частей современным ВВТ, внедрение информационных технологий, развитие собственного ОПК и снижение зависимости от поставок ВВТ из-за рубежа.

Верховным главнокомандующим ВС является президент, осуществляющий руководство ими через министра обороны.

Министр обороны (гражданский) назначается президентом. Он отвечает за строительство и развитие ВС, разработку основных направлений военной и военно-технической политики, организацию международного военного сотрудничества. Ему подчинен председатель комитета начальников штабов (КНШ), а в административном отношении – командующие (начальники штабов) видами ВС и заместитель командующего объединенным американо-южнокорейским командованием (ОАЮК) от РК.

КНШ – высший орган оперативного управления ВС в мирное время. В угрожаемый период и с началом войны он передаётся под управление ОАЮК [6].

Комплектование ВС РК рядовым и сержантским составом осуществляется путём призыва. Ему подлежат мужчины в возрасте от 18 до 35 лет (в войну – от 18 до 45 лет). Срок военной службы, в т.ч. добровольной, составляет: в СВ 20 мес., ВМС – 23, ВВС – 24 [1-3].

ВС РК имеют 625 тыс. чел. (СВ 490 тыс., ВВС 65 тыс., ВМС 70 тыс.). К 2022 г намечено уменьшить численность ВС до 522 тыс. чел. (за счёт сокращений в СВ).

Войска США в РК представлены Тихоокеанским командованием (28,5 тыс. чел.)

Резервы ВС РК насчитывают 3,1 млн. чел. Резервисты призыва-

ются на 3 дня в год. Первые боевые силы (мобилизационные резервные силы) или региональные боевые силы (силы территориальной обороны) призываются до 33 лет.

Военизированные силы РК – 9 тыс. чел., их резерв – 3 млн. чел. [1].

Комплектование ВС КНДР. Личный состав СВ призывается на 5-12 лет, ВВС – на 3-4 года, ВМС – на 5-10 лет. После этого идут обязательные временные призывы до возраста 40 лет. Затем следует нахождение в рабочей/крестьянской Красной гвардии до 60 лет.

ВС КНДР имеют 1,28 млн. чел. (СВ 1,1 млн., ВВС 110 тыс., ВМС 60 тыс., стратегические силы 10 тыс.). По численности личного состава ВС КНДР вдвое превосходит РК (СВ в 2,2 раза, ВВС в 1,7 раз) и лишь ВМС РК имеют по этому показателю превосходство (в 1,2 раза).

Резервы ВС насчитывают 600 тыс. чел.

Военизированные силы КНДР – 189 тыс. чел., их резерв – 5,7 млн. чел. [1].

Административная организация СВ РК включает следующие рода войск: пехоту, танковые войска, ракетные части и подразделения, артиллерию, войска специального назначения, ПВО, инженерные, химические, армейскую авиацию, органы, соединения и части тылового обеспечения, а также военную полицию.

В 2015 г оперативная организация СВ включала силы центрального подчинения, 2 полевые армии (ПА) и оперативное командование.

Силы центрального подчинения включали 6 командований (ракетное, воздушных операций, обороны столицы, сил специальных операций, тыла и учебное), 1-я ПА имела механизированную дивизию (МД) и бронетанковую бригаду (Бртбр) армейского подчинения, формирования обеспечения армии и три армейских корпуса (АК), 3-я ПА включала формирования обеспечения армии и пять АК, 2-е оперативное командование (ОК) имело 7 дивизий территориальной обороны, 2 бригады коммандос и формирования обеспечения [2-4].

Силы центрального подчинения:

- Ракетное командование: 4 д-на (3 АТАСМС и Нюпми).
- Командование воздушных операций: 1-я и 2-я бригады армейской авиации (АА).
- Командование обороны столицы: 52-я и 56-я дивизии территориальной обороны (ТО), 60-я и 71-я резервные пехотные дивизии (ПД), 1-я бригада РХБЗ, 122-я бригада связи, 10-я зенитная группа, 1113-я инженерная группа.
- Командование сил спецопераций: (ССО): 1-я, 3-я, 5-я, 7-я,

- 9-я, 11-я бригады ССО, 707-й б-н ССО.
- Командование тыла.
 - Учебное командование. 1-я ПА: три АК, 11-я МД, 3-я Бртбр, 11-я бригада связи, 11-я артиллерийская группа, 12-я группа АА, 1107-я и 1170-я инженерные группы, 1-е командование тыла.
 - II-й АК: 7-я, 15-я, 27-я ПД, 2-я артиллерийская бригада (Абр), 2-я инженерная бригада (Ибр), 102-я бригада связи, 702-й полк коммандо, 302-й полк охраны.
 - III-й АК: 2-я, 12-я, 21-я ПД, 3-я Абр, 3-я Ибр, 103-я бригада связи, 703-й полк коммандо, 303-й полк охраны.
 - VIII-й АК: 22-й, 23-й ПД, 102-я механизированная бригада, 8-я Абр, 108-я бригада связи. 3-я ПА: пять АК, 1-я зенитная бригада, 1101-я и 1173-я инженерные группы, 2-е и 3-е командование тыла.
 - Корпус обороны столицы: 17-я, 51-я, 55-я и 61-я резервные ПД, Абр, 100-я бригада связи, 1175-я инженерная группа, 700-й полк коммандо.
 - I-й АК: 1-я, 9-я, 25-я и 72-я резервные ПД, 30-я МД, 2-я Бртбр, 1-я Абр, 1-я Ибр, 101-я бригада связи, 11-я группа АА, 701-й полк коммандо, 301-й полк охраны.
 - V-й АК: 3-я и 6-я ПД, 8-я МД, 1-я Бртбр, 5-я Абр, 5-я Ибр, 105-я бригада связи, 15-я группа, АА, 705-й полк коммандо, 305-й полк охраны.
 - VI-й АК: 5-я и 28-я ПД, 26-я МД, 5-я Бртбр, 6-я Абр, 6-я Ибр, 106-я бригада связи, 16-я группа АА, 706-й полк коммандо, 306-й полк охраны.
 - VII-й маневренный корпус: Столичная МД и 20-я МД, 7-я Абр, 7-я Ибр, 107-я бригада связи, 17 группа АА. 2-е ОК: 31-я, 32-я, 35-я, 37-я, 39-я, 50-я, 53-я дивизии ТО, 201-я и 203-я бригады коммандо, 12-я группа связи, 21 группа АА, 1117-я и 1120-я инженерные группы. 1-я и 3-я армии РК занимали ильно укрепленные позиции, простирающиеся на юг от ДМЗ на 50 км. Перед ними стояла задача защиты своего района ответственности – от демаркационной линии до района Сеула. Каждая армия состояла из командования и нескольких корпусов, дивизий и бригад. Эти армии были готовы к внезапным атакам и быстрым маневрам СВ КНДР, они дислоцировались вдоль основного маршрута, соединяющего ДМЗ и Сеул. Задачей 1-й армии являлась защита восточной части ДМЗ. II-й и III-й корпуса защищали восточный маршрут вторжения, а VIII-й корпус отвечал за береговую оборону провинции Кангвон. 3-я армия, самое крупное и имеющее наиболее ответственные

задачи боевое объединение СВ Южной Кореи, отвечала за оборону самых вероятных направлений ударов из КНДР на Сеул – горных проходов Мунсан, Чорвон и Тондуч’он. Задачей 3-й армии РК также была защита провинции Кёнги. I-й корпус РК защищал проход Мунсана, VI-й корпус – проход Уйджонбу [4].

Всего в 2015 г СВ включали 2 штаба армий, 8 штабов корпусов, 18 дивизий постоянной готовности (12 пехотных и 6 механизированных), 19 пехотных дивизий сокращённого состава (10 резервных и 9 территориальной обороны), 40 бригад (4 бронетанковые, 1 механизированная, 2 командос, 6 специальных сил, 7 артиллерийских, 1 зенитная, 6 инженерных, 1 РХБЗ, 2 армейской авиации, 10 связи), 16 групп (1 артиллерийская, 1 зенитная, 6 армейской авиации, 8 инженерных), 11 полков (6 командос и 5 охраны), 1 отд. б-н специальных сил, 4 отд. ракетных д-на, 3 командования тыла.

В 2017 г оперативная организация СВ включала:

Регулярные формирования:

- Штабы объединений: 2 армейских, 8 корпусных, 1 обороны столицы.
- Бронетанковые и механизированные соединения: 5 бронетанковых бригад и 6 механизированных дивизий (последняя имела 2

механизированные, бронетанковую и артиллерийскую бригаду, б-ны разведки, инженерный и др.).

- Лёгкие соединения: 2 пехотные бригады и 16 пехотных дивизий (последняя имела 3 пехотных полка и артполк (4 д-на), б-ны танковый, разведки, инженерный и др.)
 - Аэромобильное соединение: воздушно-штурмовая бригада.
 - Формирования специальных сил: командование, 8 бригад (6 специальных сил, 2 командос), 6 полков командос, 3 б-на (2 командос и 1 специальных сил).
 - Части охраны: 5 полков.
 - Артиллерийские и ракетные формирования: 7 артиллерийских бригад, 3 (?) ракетных д-на.
 - Формирования ПВО: зенитная бригада и 5 зенитных д-нов.
 - Вертолётные соединения: 2 бригады армейской авиации.
 - Соединения боевого обеспечения: 15 бригад (6 инженерных, 1 РХБЗ, 8 связи) и 5 инженерных групп.
 - Формирования тылового обеспечения: 4 командования тыла.
- Резервные формирования:
- Штаб объединения: 1 оперативное командование.
 - Лёгкие соединения: 24 пехотные дивизии [1].

Всего СВ включали 2 штаба армий, штаб оперативного командо-

вания резерва, 8 штабов корпусов, штаб командования обороны столицы и штаб специальных сил, 22 дивизии постоянной готовности (16 пехотных и 6 механизированных), 24 пехотные дивизии сокращённого состава (резерв), 41 бригаду (2 пехотные, 5 бронетанковых, 1 воздушно-штурмовая, 6 специальных сил, 2 командос, 7 артиллерийских, 1 зенитная, 6 инженерных, 1 РХБЗ, 8 связи, 2 армейской авиации), 5 инженерных групп, 11 полков (6 командос и 5 охраны), 3 отд. б-на (2 командос и 1 специальных сил), 8 д-нов (3 ракетных и 5 зенитных), 4 командования тыла.

В 2019 г оперативная организация СВ включает 10 командований (сухопутных операций, 2-е оперативное, обороны столицы, спецопераций, воздушных операций, ракетное, учебное, личного состава, тыла, мобилизации) и 2 академии. Всего в СВ 8 корпусов, 21 дивизия постоянной готовности (16 пехотных и 5 механизированных), 17 пехотных дивизий сокращённого состава (5 резервных и 12 территориальной обороны), 28 бригад (5 бронетанковых, 2 воздушно-штурмовые, 5 специальных сил, 1 специальных миссий, 7 артиллерийских, 6 инженерных, 2 армейской авиации) и др.

Оперативная организация СВ имеет штаб, которому подчиняются:

- Командование обороны столицы «Щит»: 2 пехотные дивизии территориальной

обороны (52-я и 56-я), 1-я бригада ПВО, 6 групп (тылового обеспечения, военной полиции, учебная, 1-я охраны, 122-я связи, 1113-я инженерная), 35-й б-н коммандо.

- Командование спецопераций «Лев»: 5 бригад специальных сил (воздушно-десантных: 1-я «Орёл», 3-я «Летающий тигр», 7-я «Пегас», 9-я «Призрак», 11-я «Золотая летучая мышь»), 13-я бригада специальных миссий «Чёрная пантера», международная группа поддержки мира, школа специальных сил и 707-я группа специальных миссий.
 - Ракетное командование «Бесконечность».
 - Командование воздушных операций «Феникс»: 2 бригады армейской авиации (1-я и 2-я).
 - Учебное командование «Создание».
 - Командование личного состава.
 - Командование тыла «Семь звёзд».
 - Командование мобилизации СВ: 4 пехотные дивизии резерва (60-я, 66-я, 72-я, 75-я) и 12 групп обеспечения мобилизации дивизий территориальной обороны (31-й, 32-й, 35-й, 37-й, 39-й, 50-й, 51-й, 52-й, 53-й, 55-й, 56-й) и морской пехоты..
 - Академия СВ.
 - Военная академия.
- КОМАНДОВАНИЕ СУХОПУТНЫХ ОПЕРАЦИЙ имеет в

непосредственном подчинении штаб и части управления, 2 пехотные дивизии территориальной обороны (36-ю «Белый тигр» и 55-ю «Огонь маяка»), 3-ю бронетанковую бригаду «Молния», 2 командования тылового обеспечения (1-е и 2-е), 6 групп (11-я и 13-я связи (информационно-коммуникационные), 11-я артиллерии, 1107-я, 1110-я и 1173-я инженерные).

Кроме того, командование сухопутных операций включает:

- Столичный корпус «Преданность»: 2 дивизии (17-я пехотная «Молния», 51-я территориальной обороны «Полная победа»), столичная артиллерийская бригада, 3 группы (100-я связи, 1175-я инженерная и 3-я охраны), 700-й полк командос, 2 б-на (10-й РХБЗ и 140-й), 510-й зенитный д-н.
- I-й корпус «Квангэтхо»: 3 пехотные дивизии (1-я «Вперёд», 9-я «Белая лошадь», 25-я «Летающий дракон»), 30-я механизированная дивизия «Невероятная победа»; 4 бригады (2-я бронетанковая «Верность», 1-я артиллерийская «Летающий тигр», 1-я инженерная, 1-я материально-технического обеспечения (МТО)), 2 группы (101-я связи и 11-я ремонтная), 2 полка (701-й командос и 301-й охраны), 2 б-на (11-й РХБЗ и 141-й).
- II-й корпус «Два дракона»: 3 пехотные дивизии (7-я «Семь звёзд», 15-я «Победа», 27-я «Давайте победим»); 3 бригады (2-я артиллерийская, 2-я инженерная, 2-я МТО), 102-я группа связи, 2 полка (702-й командос и 302-й охраны), 3 б-на (1-й танковый, 12-й РХБЗ и 142-й), 512-й зен. д-н.
- III-й корпус «Горы»: 3 пехотные дивизии (2-я «Волна гнева», 12-я «Ульчи», 21-я «Гора Пекту»); 3 бригады (3-я артиллерийская, 3-я инженерная, 3-я МТО), 103-я группа связи, 2 полка (703-й командос и 303-й охраны), 3 б-на (2-й танковый, 13-й РХБЗ и 143-й), 513-й зенитный д-н.
- V-й корпус «Победное наступление»: 2 пехотные дивизии (3-я «Белый череп», 6-я «Голубая звезда»); 4 бригады (1-я бронетанковая «Блицкриг», 5-я артиллерийская «Победное наступление», 5-я инженерная, 5-я МТО), 2 группы (105-я связи и 15-я ремонтная), 2 полка (705-й командос и 305-й охраны), 2 б-на (15-й РХБЗ и 145-й).
- VI-й корпус «Наступление»: 3 пехотные дивизии (5-я «Ключ», 28-я «Непобедимый тайфун» и 73-я резервная); 3 бригады (5-я бронетанковая «Железный шторм», 6-я артиллерийская, 6-я инженерная), 106-я группа связи, 2 полка (706-й командос

и 306-й охраны), 2 б-на (16-й РХБЗ и 146-й), 516-й зенитный д-н.

- VII-й маневренный корпус «Авангард»: 4 механизированные дивизии (Столичная «Тигр», 8-я «Опрокидывающая», 11-я «Цветущие рыцари», 20-я «Решающая битва»); 2 бригады (7-я артиллерийская, 7-я инженерная); 107-я группа связи, 2 б-на (17-й РХБЗ и 7-й воздушно-штурмовой), 517-й зен. д-н.
- VIII-й корпус «Дракон восточного моря»: 2 пехотные дивизии (22-я «Юлгок», 23-я «Железная стена»); 102-я бронетанковая бригада «Восход», 4 группы (12-я артиллерии, 108-я связи, 1170-я инженерная, 8-я МТО); 308-й полк охраны, 2 б-на (8-й командос и 148-й), 518-й зенитный д-н, 8-я рота РХБЗ.

2-е ОПЕРАТИВНОЕ КОМАНДОВАНИЕ: 7 пехотных дивизий территориальной обороны (31-я, 32-я, 35-я, 37-я, 39-я, 50-я и 53-я), 2 бригады коммандо (201-я и 203-я), 12-я группа связи и 4 инженерные группы (1115-я, 1117-я, 1118-я, 1120-я), 19-й б-н РХБЗ, 5-е командование тылового обеспечения.

СВ США в РК имеют 19,2 тыс. чел. Они включают штаб 8-й армии в Сеуле, штаб 2-й пехотной дивизии в Тондучон, бронетанковую бригаду (танки М1А2; БМП М2/М3; СГ М109); вертолётную

бригаду (вертолёты АН-64; СН-47; УН-60); бригаду РСЗО с М270А1 MLRS; бригаду ПВО с ЗРК МІМ 104 Patriot/ПЗРК FIM-92A Avenger; батарею ЗРК ПРО ТНААД; склады ВВТ для ещё одной бронетанковой бригады [1].

СВ КНДР в 2017 г включали:

- Штабы корпусов: 13 (2 механизированных, 10 пехотных 1 обороны столицы).
- Бронетанковые соединения: 1 бронетанковая дивизия и 15 бригад.
- Механизированные дивизии: 4.
- Лёгкие соединения: 27 пехотных дивизий и 14 бригад.
- Формирования специальных сил (88 тыс. чел.): командование, 8 б-нов специальных сил, 17 разведывательных б-нов, 15 лёгких бригад (9 пехотных, 6 снайперских), 5 воздушно-десантных бригад (в т.ч. 2 снайперские) и 1 б-н, 2 амфибийные снайперские бригады.
- Артиллерийские и ракетные формирования: 1 артиллерийская дивизия, 21 артиллерийская бригада, 9 бригад РСЗО.
- Соединения боевого обеспечения: 5-8 инженерных переправочных/ амфибийных полков, 1 инженерная переправочная бригада.
- Резервные формирования:
- Лёгкие соединения: 40 пехотных дивизий и 18 пехотных бригад.

Всего СВ КНДР включали 13 штабов корпусов (2 механизированных, 10 пехотных и 1 обороны столицы), 33 дивизии постоянной готовности (27 пехотных, 4 механизированные, 1 бронетанковая и 1 артиллерийская), 40 пехотных дивизий сокращённого состава (резерв), 82 бригады (14 пехотных, 15 бронетанковых, 15 лёгких, 5 воздушно-десантных, 2 амфибийные, 21 артиллерийская, 9 РСЗО, 1 инженерная переправочная), 18 пехотных бригад резерва, 5-8 инженерных переправочных/амфибийных полков, 26 отд. б-нов (8 специальных сил, 17 разведывательных, 1 воздушно-десантный) [1],

Анализ соотношения формирований СВ РК и КНДР в 2017 г показал, что СВ КНДР превосходили РК по числу корпусов в 1,6 раз (в 1,4 раза – пехотных и в 2 раза – механизированных), по числу дивизий постоянной готовности в 1,5 раз (в 1,7 раз – пехотных, но число механизированных дивизий примерно одинаково), по числу дивизий резерва в 1,7 раз, по числу бригад в 2 раза (в т.ч. в 7 раз – пехотных, в 5 раз – бронетанковых, в 4 раза – артиллерийских и РСЗО). Но надо учитывать, что вооружение механизированных войск и артиллерии у СВ РК в основном более современное и эффективное, как и системы управления, связи и разведки. Кроме того, здесь не учтены 2 дивизии и 2

бригады морской пехоты РК, а также формирования СВ США, которые дислоцируются в РК, и другие – которые могут быть переброшены из США.

Анализ организации СВ РК показал, что СВ до 2007 г состояли из 3-х полевых армий (1-й, 2-й и 3-й). В каждой армии был штаб, формирования армейского подчинения и армейские корпуса. 3-я армия отвечала за оборону столицы и западной части ДМЗ, 1-я армия – за оборону восточной части ДМЗ, а 2-я армия формировала арьергард и обеспечивала охрану тыла.

В 2007 г 2-я армия была преобразована во 2-е оперативное командование, а 1-я и 3-я армии в 2019 г были объединены в командование сухопутными операциями. Этим планировалось улучшить взаимодействие корпусов и дивизий в масштабах СВ, уменьшить время доведения приказов командования, сократить 1 штаб армии, а также снизить расходы. Правда при этом командованию сухопутными операциями придётся сначала управлять 8-ю корпусами, что усложнит управление. Эту проблему планируется решить за счёт внедрения современных средств сетецентрического управления, связи, разведки и компьютеризации. Кроме того, к 2022 г в СВ станет 6 корпусов, что облегчит управление.

1-я армия в 2015 г включала 3 корпуса, а также механизированную дивизию, 2 бригады (бронетанковую и связи), 4 группы (артиллерийскую, артиллерийской авиации, 2 инженерные) и командование тыла. 3-я армия включала 5 корпусов, зенитную бригаду, 2 инженерные группы и 2 командования тыла. Более мощный состав формирований, непосредственно подчинявшихся штабу 1-й армии, объясняется меньшим числом корпусов в ней (3 против 5 в 3-й ПА). А маневренные силы 1-й ПА (МД и Бртбр) были предназначены для нанесения контратакующего удара. В свою очередь, механизированные дивизии СВ (5 из 6) были сосредоточены в 3-й армии, расположенной на местности более благоприятной для действий бронетехники (также 3-я армия защищала столицу).

Командование сухопутными операциями в 2019 г пока сохранило 8 корпусов. Оно имеет 21 дивизию постоянной готовности (16 пехотных и 5 механизированных), 3 дивизии территориальной обороны, 18 бригад (5 бронетанковых, 7 артиллерийских, 6 инженерных), другие формирования.

Отсюда, 3 устаревших оперативных объединения (полевые армии) были заменены двумя современными объединениями (командованием сухопутными операциями и 2-ым командованием

(тыловыми операциями и резерва)).

Армейский корпус РК представляет собой общевойсковое оперативно-тактическое объединение, включающее 2-4 пехотные (механизированные) дивизии, также могут быть танковая бригада или б-н, артиллерийская бригада или группа, инженерная бригада или группа, бригада или группа МТО, группа связи, группа АА, полк или б-н командос, полк охраны, б-н РХБЗ, зенитный д-н.

Корпуса СВ в 2015 г включали в 1-й ПА II-й и III-й АК по 3 пехотные дивизии, 3 бригады (артиллерийская, инженерная, связи), 2 полка (комmando и охраны); VIII-й АК – 2 пехотные дивизии и 3 бригады (механизированная, артиллерийская, связи). В 3-й ПА были столичный корпус и I-й АК по 4 резервные пехотные дивизии, 2 бригады (артиллерийская и связи) и полку comando. Столичный корпус имел дополнительно инженерную группу, а I-й АК – механизированную дивизию, 2 бригады (бронетанковая и инженерная), группу армейской авиации и полк охраны. V-й и VI-й АК имели по 3 дивизии (2 пехотные и механизированная), 3 бригады (артиллерийская, инженерная, связи), 2 полка (комmando и охраны), группу армейской авиации. VII-й АК имел 2 механизированные дивизии, 3 бригады (артиллерийская,

инженерная, связи) и, группу армейской авиации [4].

Корпуса в 2019 г включали по 2-3 пехотные дивизии, артиллерийской, инженерной и МТО бригаде. I-й, V-й, VI-й и VIII-й корпуса имеют дополнительно по бронетанковой бригаде (в корпусах с двумя пехотными дивизиями), а II-й и III-й корпуса включают по отд. танковому б-ну. Все корпуса имеют по группе связи, столичный и VIII-й корпуса – по инженерной группе, I-й и V-й корпуса – по группе армейской авиации. Почти все корпуса имеют по полку командос и полку охраны, б-ну РХБЗ, зенитному д-ну. Столичный корпус имеет 2 дивизии (пехотную и территориальной обороны) и не имеет инженерной бригады (там группа), I-й корпус (усиленный) дополнительно имеет механизированную дивизию, а в VIII-ом корпусе вместо артиллерийской, инженерной и МТО бригад – группы. VII-й мобильный корпус включает 4 механизированные дивизии.

В корпусах могут быть бригады (группы) МТО, группы связи и даже армейской авиации (в двух АК), полки командос и охраны, б-ны танковые и РХБЗ, зенитные д-ны. В VIII-ом корпусе вместо артиллерийской бригады – группа, а 102-я механизированная бригада стала бронетанковой. В столичном корпусе, вместо 4-х

резервных пехотных дивизий стала 1 пехотная дивизия и 1– территориальной обороны, а в I-ом АК вместо 4-х резервных пехотных дивизий стало 3 пехотные дивизии. Части 26-й механизированной дивизии вошли в американо-южнокорейскую дивизию, а 4 другие механизированные дивизии собраны в VII-ом мобильном корпусе. Т.е., если в 2015 г по 1 механизированной дивизии было в трёх корпусах 3-ей армии, а в VII-ом корпусе было 2 такие дивизии, то в 2019 г 4 механизированные дивизии были сосредоточены в VII-ом мобильном корпусе, который получил большое количество современных танков, ББМ, самоходной артиллерии и является главным и единственным ударным объединением СВ.

Отсюда, все 8 армейских корпуса пока сохранились. Корпус обычно включает 2-3 дивизии (как правило, пехотных, за исключением I-го АК с 2 ПД и 1 МД, и VII-го АК с 4 МД), бронетанковую бригаду или б-н, артиллерийскую бригаду или группу, зенитный д-н, инженерную бригаду или группу, группу связи, и даже армейской авиации (в двух АК), полк командос и полк охраны, б-н РХБЗ, бригаду МТО и др. К 2022 г 2 корпусных штаба планируется сократить, и останется 6. Это уменьшит нагрузку на штаб командования сухопутными организациями и

позволит сэкономить средства и командные кадры.

Дивизии являются основными (высшими) тактическими соединениями СВ РК. В 2017 г СВ имели 46 дивизий (22 постоянной готовности и 24 сокращённого состава) [1]. Причиной этого, является то, что основные соединения СВ КНДР – тоже дивизии, и их в 1,6 раз больше (73), в т.ч. 33 постоянной готовности и 40 сокращённого состава. При этом КНДР имели в 1,5 раз больше дивизий постоянной готовности и в 1,7 раз – сокращённого состава. Правда, дивизии КНДР имеют меньше личного состава и более старое вооружение.

В 2015 г СВ РК имели 37 дивизий: 18 постоянной готовности (12 пехотных и 6 механизированных), а также 19 пехотных сокращённого состава (10 резервных и 9 территориальной обороны) [2, 3]. В 2019 г СВ РК имели 38 дивизий: 21 постоянной готовности (16 пехотных и 5 механизированных), а также 17 пехотных сокращённого состава (5 резервных и 12 территориальной обороны).

Т.е. с 2015 по 2019 год число дивизий СВ РК выросло на одну, в т.ч. число дивизий постоянной готовности увеличилось на 3 (пехотных на 4 и сокращена 1 механизированная – её части вошли в американо-южнокорейскую дивизию), а число дивизий сокращён-

ного состава уменьшилось на 2 (резервных на 5, а территориальной обороны выросло на 3). По планам реформы намечено с 2014 г до 2022 г уменьшить число дивизий с 42 до 31. Тем не менее, с 2015 г число дивизий даже выросло, т.е. текущее число дивизий РК определяется, исходя из уровня военной угрозы и числа дивизий КНДР.

Число дивизий постоянной готовности выросло, а число дивизий сокращённого состава уменьшилось (т.е. боеготовность СВ РК увеличилась).

Среди дивизий постоянной готовности РК выросло число пехотных (с 67% до 76%) и уменьшилось – механизированных (с 33% до 24%), а среди дивизий сокращённого состава уменьшилось число резервных (с 53% до 29%), а территориальной обороны – увеличилось (с 47% до 71%). Это говорит об постоянном отслеживании реальных потребностей ВС РК, исходя из состава СВ КНДР и о рациональном подходе.

Пехотная дивизия (состав некоторых см. табл. 1) является основным типом дивизий СВ [4]. Её полковая организация архаична и копирует организацию американской дивизии времён Корейской войны 1950-1953 годов (с учётом корейских условий и современных реалий), но она отвечает своему назначению – стационарная оборона с опорой на долговременные

укрепления. С другой стороны пехотные дивизии РК похожи на северокорейские и предназначены, чтобы им противостоять. Вооружение пехотных дивизий РК устарело и включает танки М48А5К, миномёты (81-мм переносные КМ29А1 и КМ187, 106,7-мм буксируемые КМ30), 106-мм безоткатные орудия (БО) КМ40А2, ПТРК ТОВ-2А, 105-мм буксируемые гаубицы КМ101А1 и 155-мм КМ179, 20-мм ЗУ КМ167А3 Vulcan, ПЗРК. Но вооружение пехотных дивизий КНДР ещё менее современно.

тиллерийский), а также 7 б-нов (танковый, разведывательный, связи, инженерный, химзащиты, снабжения и медицинский). Вместо танкового б-на может быть рота, а вместо б-на химзащиты – тоже рота. Кроме того, дивизия может включать противотанковую роту или две, зенитную батарею и патрульную роту ДМЗ. Дополнительно может быть 2 б-на (ремонтный и военной полиции), плюс рота рекрутов [4]. Всего в пехотной дивизии до 15 тыс. чел., 27-46 танков М48А5К, 130 миномётов (9 СМ К281, 81 КМ29А1/

Таблица 1

Часть и подразделение	1-я ПД	2-я ПД	3-я ПД	5-я ПД	6-я ПД	7-я ПД
Пехотные полки	11, 12, 15-й	17, 31, 32-й	18, 22, 23-й	27, 35, 36-й	2, 7, 19-й	3, 5, 8-й
Артполк	+	+	+	+	+	+
Танковый б-н	+	рота	+	+	+	+
Противотанковая рота	+	-	+	+	2 +	-
Зенитная батарея	-	+	-	+	-	-
Патрульная рота ДМЗ	+	-	+	-	+	+
Разведывательный б-н	+	+	+	+	+	+
Б-н связи	+	+	+	+	+	+
Инженерный б-н	+	+	+	+	+	+
Б-н химзащиты	+	рота	+	+	+	рота
Б-н снабжения	+	+	+	+	+	+
Медицинский б-н	+	+	+	+	+	+
Ремонтный б-н	-	-	-	+	-	-
Б-н военной полиции	-	-	-	+	-	-
Рота рекрутов	-	-	-	+	-	-

Пехотная дивизия постоянной готовности (регулярная) обычно включает 4 полка (3 пехотных и ар-

КМ187 и 40 КМ30), 54 гаубицы КМ101А1 и 18 КМ179, ПТРК ТОВ-2А, ЗУ КМ167А3 Vulcan.

В пехотном полку штаб и 3 пехотных б-на. В полку 39 миномётов (27 КМ29А1/КМ187 и 12 КМ30), БО М67 и КМ40А2.

В пехотном б-не штаб и 4 роты (3 пехотные и поддержки). В б-не 13 миномётов (9 КМ29А1/КМ187 и 4 КМ30), БО КМ40А2. В пехотной роте 5 взводов (3 пехотных, миномётный с 3 81-мм миномётами и противотанковый с 90-мм БО). В роте поддержки 3 взвода (миномётный с 4 106,7-мм миномётами на автомобилях, противотанковый со 106-мм БО на джипах и разведки на джипах с 12,7-мм пул.).

В артполку 4 д-на буксируемых гаубиц (3 по 18 КМ101А1 и 1 с 18 КН179).

Танковый б-н имеет штаб с 1 танком и 3 танковые роты. В б-не 28 танков М48А5К, 4 106,7-мм СМ, 6 КШМ М577 и 3 БРЭМ.

Б-н разведки имеет штаб и 3 роты по 5 взводов (2 танковых, 2 разведки и миномётный). В б-не 18 танков М48А5К, 18 БТР М113 и 9 81-мм СМ.

Вооружение дивизии устарело, но оно отвечает задаче борьбы с массами пехоты КНДР – в дивизии много стрелкового оружия (в т.ч. пулемётов), миномётов (121 ед.), а также гаубиц (72 ед.). В то же время танков в дивизии немного (танковый б-н, или даже рота, а также танки б-на разведки, итого 46 или 27 ед.), как и ПТРК (всего рота), а в

пехотных б-нах – 90-мм и 106-мм БО. Это объясняется тем, что местность во многих районах мало пригодна для действий бронетехники и усилена противотанковыми препятствиями, а танки КНДР несовременны. Подразделения ПВО дивизии представлены лишь батареями 20-мм ЗУ и ПЗРК, что объясняется устарелостью авиации КНДР. Но зато средства управления, связи и разведки, другого боевого, а также тылового обеспечения пехотных дивизий РК значительно более современны, чем у КНДР. Кроме того, пехотные дивизии РК хорошо оснащены автотранспортом (в т.ч. на нём перевозится пехота), так что их можно считать моторизованными.

Направления совершенствования пехотных дивизий включают рост:

- мобильности всех регулярных дивизий за счёт поставок новых БТР К808, колёсных СГ К105А1, автомобилей КLTV и грузовиков MSTV;
 - возможностей разведывки за счёт активного использования БпЛА и наземных роботов;
 - боевых возможностей солдат за счёт новой экипировки пехотинца Warrior;
 - управляемости за счёт внедрение сетецентрической системы управления во все соединения.
- Резервная пехотная дивизия обычно имеет ту же организацию,

что и пехотная дивизия постоянной готовности, но большая часть её личного состава скадрирована, а вооружение – устаревшее, включающее танки М48А3К, БТР М113К1 и КМ-900/901, миномёты (81-мм переносные М29, 106,7-мм буксируемые М30), 106-мм БО М40 105-мм буксируемые гаубицы М101 и 155-мм М114, ПЗРК.

Дивизия территориальной обороны может включать до пяти пехотных полков, артиллерийский д-н, 2 б-на (связи и инженерный), 5 рот (штабная, разведки, РХБЗ, ремонтная и транспортная), 2 группы (МТО и обеспечения мобилизации) [4]. Большая часть личного состава дивизии скадрирована, танков и БТР нет, а имеющееся вооружение – самое старое, в т.ч. миномёты (60-мм лёгкие М19, 81-мм М29, 106,7-мм М30), 106-мм БО М40, 105-мм гаубицы М101.

Механизированные дивизии (состав см. табл. 2) – главные маневренные и ударные соединения СВ. Они имеют самую совершенную в СВ РК организацию (за образец взята организация американской дивизии 80-х годов), а также самое современное и эффективное в СВ РК вооружение: танки К1, К1А1, К2, БМП К21, БТР К200 и К200А1, 81-мм СМ К281А1 и 106,7-мм – К242А1, 155-мм СГ К55А1 и К9, 30-мм К30 Вiho, КШМ К277, машины (РХБ разведки

К216, инженерные КМ9, дымовые К221), МТУ К1 AVLБ, БРЭМ К1 АRV, К21 АRV и К288А1.

Организация механизированной дивизии показана на примере столичной дивизии «Тигр». Она была создана в 1980-х годах на базе пехотной дивизии, параллельно с реорганизацией, которая велась в СВ США в то же время. Полки старой организации были заменены бригадами, состоящими из танковых и механизированных б-нов. Эта дивизия является элитной, организована и укомплектована по штату и имеет лучшее вооружение. Она включает 4 бригады (2 механизированные, бронетанковую, артиллерийскую) и 8 б-нов (бронеразведывательный, связи, инженерный, химзащиты, снабжения/транспорта, медицинский, военной полиции и учебный), а также зенитный артдивизион [4].

В 8-й дивизии вместо трёх общевойсковых бригад всего две (механизированная и бронетанковая), а в 20-й – две механизированные бригады.

В столичной дивизии 12 тыс. чел., 130+ танков К1А1 и К1А2, 168+ БМП К21, 54 СМ К281А1 и 36 К242А1, 72 155-мм СГ К9, а также ЗСУ К30, БТР К200 и К200А1, КШМ К277, машины РХБ разведки К216, инженерные машины КМ9, дымовые машины К221, МТУ К1 AVLБ, БРЭМ К1 АRV, К21 АRV и К288А1.

Механизированная бригада столичной дивизии включает штабную роту и 4 б-на (2 механизированных, танковый и МТО), а бронетанковая бригада отличается от механизированной наличием 2-х танковых и 1 механизированного б-нов. В бригадах других дивизий б-ны МТО в мирное время скадрированы.

Механизированный б-н имеет штаб с КШМ К277 и 4 роты (3 механизированные и поддержки). В б-не 30 БМП К21, 13 СМ (9 К281А1 и 4 К242А1), 4 КШМ К277 и 2 БРЭМ К21 ARV [7].

В механизированной роте 4 взвода (3 механизированных по 3 БМП К21, миномётный с 3 СМ К281А1), в роте поддержки 3 взвода (миномётный с 4 СМ К242А1, связи с 4 КШМ К277, ремонта с 2 БРЭМ К21 ARV).

Танковый б-н имеет штаб с 1 танком и 3 танковые роты. В б-не 28 танков К-1А1, 4 СМ К242А1, 6 КШМ К277 и 3 БРЭМ К1 ARV [7]. Танковая рота имеет управление с КШМ К277 и 3 взвода по 3 танка.

Также в б-не есть 3 взвода (миномётный с 4 СМ К242А1, связи с 3 КШМ К277, ремонта с 3 БРЭМ К1 ARV).

Разведывательный б-н имеет штаб и 3 роты по 5 взводов (2 танковых, 2 разведки и миномётный). В б-не 18 танков, 18 БМП и 9 81-мм СМ.

Артиллерийская бригада столичной дивизии (как и 11-й) включает штабную роту и 4 д-на 155-мм СГ К9. В 8-й дивизии эта бригада имеет 4 д-на СГ К55А1, а в 20-й и 30-й дивизиях по 3 д-на СГ К55А1 и 1 – К9 [4].

Зенитный д-н имеет 30-мм ЗСУ К30 Biho.

Направления совершенствования ВВТ механизированных дивизий включают поставки новых танков К2 и БМП К21, автомобилей KLTV и грузовиков MSTV, БПЛА и наземных роботов, экипировки пехотинца Warrior и внедрения сетецентрической системы управления.

Бронетанковые бригады (состав см. табл. 3) – главная ударное

Таблица 2

Формирование	Столичная МД	8-я МД	11-я МД	20-я МД	30-я МД
Механизированная бр.	1-я	73-я	9-я	61-я	90-я
Штабная рота	+	+	+	+	+
Механизированные б-ны	101-й, 122-й	123-й, 125-й	127-й, 128-й	108-й, 110-й	115-й, 116-й
Танковый б-н	18-й	57-й	56-й	12-й	51-й
Б-н МТО	+				

Механизированная бр.	Кавалерийская	?	13-я	62-й	91-я
Штабная рота	+		+	+	+
Механизированные б-ны	102-й, 133-й		112-я, 129-я	109-й, 111-й	117-й, 118-й
Танковый б-н	17-й		59-й	31-й	52-й
Б-н МТО	+				
Бронетанковая бр.	26-я	60-я	20-я	?	92-я
Штабная рота	+	+	+		+
Танковые б-ны	8-й, 35-й	26-й, 32-й	36-й, 37-й		29-й (?), 53-й
Механизированный б-н	103-й	107-й	130-й		119-й
Б-н МТО	+				
Артиллерийская бр.	+	+	+	+	+
Артиллерийские д-ны	10, 60, 61, 808	50, 95, 228, 231	20, 53, 55, 955	69, 70, 78, 91	3, 30, 315, 606
Зенитный д-н	+	+	+	+	+
Штабная рота	+	+	+	+	+
Б-н разведки	+	+	+	+	+
Б-н связи	+	+	+	+	+
Инженерный б-н	+	+	+	+	+
Б-н химзащиты	+	+	+	+	+
Б-н МТО	+	+	+	+	+
Ремонтный б-н	-	-	+	+	+
Медицинский б-н	+	+	+	+	+
Учебный б-н	+	+	+	+	+
Б-н военной полиции	+	+	+	+	+
Вооружение					
Танки	K1A1 и K1A2	K1	K1, K1A1, K2	K1A1 и K2	K1A1
ББМ	K21	K200	K21	K21 и K200	K21 и K200
СГ	K9	K55A1	K9	K55A1 и K9	K55A1 и K9

и мобильное соединение ряда армейских корпусов СВ. Бригада включает 4-6 б-нов (2-3 танковых с танками K1, 1-2 механизированных на БТР K200A1 KIFV, тылового обеспечения), артиллерийский д-н 155-мм СГ K55A1, 3 роты (разведывательная, связи, инженерная на БТР K200) и зенитная батарея с 30-мм ЗСУ K30 [4].

В бригаде 56-84 танка К1, 30-60+ БТР К200А1, 21-38 СМ (9-18 К281 и 12-20 К242), 18 СГ К55А1, бронетанковая бригада имеет российские танки Т-80У и корейские К1Е1, БМП-3. В 1-й, 2-й и 5-й бригаде по 3 танковых и 2 механизми-

Таблица 3

Подразделение	1-я БрТбр	2-я БрТбр	3-я БрТбр	5-я БрТбр	102-я БрТбр
Танковые б-ны	5, 15-й, 19-й	6, 16-й, 29-й	80-й, 83-й	38, 39-й, 55-й	33-й, 58-й,
Механизированные б-ны	105-й, 138-й	106-й, 121-й	90-й	113-й, 126-й	131-й
Артиллерийские д-ны	628-й	939-й	660-й	665-й	636-й
Зенитная батарея	+	+	+	+	+
Штабная рота	+	+	+	+	+
Рота разведки	+	+	+	+	+
Рота связи	+	+	+	+	+
Инженерная рота	+	+	+	+	+
Рота химзащиты	+	-	-	-	-
Б-н тылового обеспечения	+	-	-	+	-
Рота снабжения	-	+	+	-	+
Ремонтная рота	-	-	-	-	+
Медицинская рота	-	+	+	-	-
Учебная рота	-	-	+	+	-
Вооружение:					
Танки	К1	К1	Т-80У,К1Е1	К1	К1
ББМ	К200	К200	БМП-3	К200	К200
СГ	К55А1	К55А1		К55А1	К55А1

Таблица 4

Подразд.	Стол. Абр	1-я Абр	2-я Абр	3-я Абр	5-я Абр	6-я Абр	7-я Абр
Штаб. б-н	+	+	+	+	+	+	+
Д-н набл.	330	331	332	333	335	336	
Д-ны	653, 668, 669, 757	656, 657, 2000, 75	92, 100, 365, 855, 889, 755	3, 8, 93, 877, 922 759	828, 888, 5000, 75 (?)	838, 866, 878, 753	6, 662, 6 (?), 670, 758
Группа	-	2-я	11-я	-	1-я	6-я	
Штаб. б-н		+	+		+	+	
Д-ны	-	355, 652, 868, 898 722	675, 676	-	98, 102, 105, 858	359, 659, 822, 911, 999	

Группа	-	3-я	-	-	5-я	9-я	
Штаб. б-н		+			+	+	
Д-ны	-	651, 655 818, 958 73	-	-	101, 103, 369, 638	968, 969, 970, 997	
Группа	-	7-я	--	-	8-я (?)		
Штаб. б-н		+					
Д-ны	-	106, 107, 108, 109		-			
Вооруже- ние							
СГ	К9	К55А1, К9	К55А1, К9	К55А1, К9		К55А1, К9	К9
Гаубицы	-	КН179 М114А1	-	-		КН179	
РСЗО	К136 М270	К239 М270	К136	К136		К239	К136
Ед. артилл	72	324	144	108	216	234	90

рованных б-на, а в 3-й и 102-й бригаде – по 2 танковых и 1 механизированному б-ну.

Артиллерийская бригада (состав см. табл. 4) может включать штабной б-н, д-н наблюдения (обнаружения целей) и 4-6 д-нов артиллерии (в т.ч. 3-5 155-мм самоходных/буксируемых гаубиц и 1 – РСЗО). Четыре бригады (1-я, 2-я, 5-я и 6-я) имеют дополнительно 1-3 артиллерийские группы, в каждой есть штабной б-н и 2-5 д-нов артиллерии [4].

Например, 3-я артиллерийская бригада имеет штабной б-н, 333-й д-н наблюдения, 3-й, 8-й, 93-й, 877-й, 922-й д-ны СГ К55А1/К9 и 759 д-н РСЗО К136, а 6-я артиллерийская бригада – штабной б-н, 336-й д-н наблюдения, 866-й д-н СГ К55А1,

838-й и 878-й д-ны СГ К9, 753 д-н РСЗО К239, 6-ю артиллерийскую группу (штабной б-н, 359-й и 822-й д-ны СГ К55А1, 659-й, 911-й и 999-й д-ны СГ К9), 9-ю артиллерийскую группу (штабной б-н, 968-й, 969-й, 970-й и 997-й д-ны).

Всего в бригаде может быть от 4-х артиллерийских д-нов (72 ед. артиллерии) в столичной бригаде, до 18 д-нов (324 ед. артиллерии) в 1-й бригаде. Артиллерийские д-ны имеют по 18 155-мм самоходных гаубиц К55А1 или К9, 155-мм буксируемых гаубиц КН179 или М114А1, 130-мм РСЗО К136, 227-мм М270 MLRS, 239-мм К239. В д-нах наблюдения есть контрбатареинные РЛС AN/TPQ-36 и AN/TPQ-37 Firefinder, ARTHUR-K.

Бригада ПВО (1-я, одна в СВ, в командовании обороны столицы) включает штабную роту, 4 зенитных д-на (501-й, 503-й, 505-й, 507-й) и подразделения обеспечения. Бригада имеет ПЗРК Mistral, самоходные ЗРК К31, 35-мм ЗУ GDF-003, 20-мм ЗУ KM167A3 Vulcan и РЛС TPS-830K.

Бригады армейской авиации (1-я и 2-я, из командования воздушных операций) отличаются по организации и вооружению.

1-я бригада специализируется, в основном, на ударных задачах и разведке. Она включает штабную роту, 4 б-на АА (202-й, 502-й, 901-й, 902-й) и 111-й воздушно-десантный б-н. Бригада имеет ударные вертолёты АН-64Е и АН-1S/F, разведывательные Во-105 и MD500 Defender, многоцелевые УН-1Н.

2-я бригада специализируется на переброске войск. Она включает штабную роту, 5 б-нов АА (301-й, 302-й, 602-й, 603-й, 906-й) и 60-й воздушно-десантный б-н. Бригада имеет транспортные вертолёты СН-47D, многоцелевые УН-1Н, УН-60Р и КУН-1 Surion.

Группы представляют собой специализированные формирования по уровню находящиеся между отд. полком и бригадой. СВ включают такие группы: артиллерийские (отдельные и в составе артиллерийских бригад), инженерные, связи, армейской авиации, тылового обеспечения, воен-

ной полиции, учебные и охраны. Группы могут входить в состав бригад, корпусов, командования сухопутными операциями и 2-го оперативного командования. Группа обычно включает штабную роту (б-н) и несколько б-нов (д-нов) одного рода войск. Если бригады и полки имеют определённый штат, то организация группы зависит от наличия подразделений и задач, что делает её весьма гибким и удобным формированием. Например, инженерная группа имеет штабную роту, 3-4 инженерных б-на и мостовую роту, а группа связи – штабную роту и 2-3 б-на связи.

Согласно реформе СВ предполагается к 2022 г сократить их с 490 тыс. чел. до 387 тыс. чел. При этом планируется уменьшить число корпусов с 8 до 6, дивизий – с 38 до 31, а бригад – с 28 до 16. Такие значительные сокращения намечено компенсировать за счёт совершенствования организации СВ и перевооружения формирований новым, более эффективным ВВТ, внедрения более совершенных средств разведки, связи, управления, наземных роботов и БЛА, а также компьютеризации [8].

К 2020 г планируется сформировать специальный горнострелковый полк, который должен будет нейтрализовать северокорейские диверсионные подразделения в условиях горной местности Юга.

Планировалось сформировать ракетную бригаду для борьбы с формированиями дальнебойной артиллерии и ракетных войск КНДР. Как сообщалось, бригада будет вооружена, в основном, комплексами управляемых ракет с дальностью стрельбы 150 км [9]. Такую дальность имеют американские ТР/ОТР АТАСМС, запускаемые с СПУ М270 и М270А1 РСЗО MRLS, и корейские ТР КТССМ, запускаемые с СПУ РСЗО К239 Chunmoo.

ВВС РК включают штаб и 3 командования (оперативное, тыла и учебное), а также академию. В их составе:

Оперативное командование:

Боевое командование:

- 1-е истребительное авиакрыло (Иакр), авиабаза (АвБ) Кванджу (?);
- 8-е Иакр, АвБ Вончжу: 103-я, 203-я, 237-я и 288-я эскадрильи (F/A-50, КА-1, Harpy);
- 10-е Иакр, АвБ Сувон: 101-я и 202-я эскадрильи (KF-5E/F, F-5F);
- 11-е Иакр, АвБ Тэгу: 102-я, 110-я и 122-я эскадрильи (F-15K);
- 16-е Иакр, АвБ Инчхон: 202-я и 216-я эскадрильи (F-5E/F, KF-5F, T-59);
- 17-е Иакр, АвБ Чхонджу: 152-я, 153-я и 156-я эскадрильи (F-4E, F-35A);
- 18-е Иакр, АвБ Каннин: 105-я, 112-я и 205-я эскадрильи (F-5E/F,

KF-5F);

- 19-е Иакр, АвБ Джунгвон: 155-я, 159-я, 161-я и 162-я эскадрильи (KF-16C/D, F-16C/D Block32);
- 20-е Иакр, АвБ Сеозан: 120-я, 121-я, 123-я, 157-я эскадрильи (KF-16C/D Block52);
- 38-я Иакр, АвБ Кунсан: 111-я эскадрилья (KF-16C/D, F-16 Block 50/52).

Командование воздушной мобильности и разведки:

- 3-е крыло летной подготовки;
- 5-е тактическое крыло транспортных перевозок, АвБ Кимхэ: 251-я, 256-я, 258-я и 259-я транспортные эскадрильи (С-130Н/Н-30, С-235-100М, С-235-100Н, С-235-220М, УН-60Р);
- 15-е крыло специальных миссий, АвБ Соннам: 255-я и 257-я эскадрильи (С-130Н).

Зенитное ракетное командование ПВО: 1-я, 2-я и 3-я зенитно-ракетные бригады ПВО.

Командование управления ПВО, АвБ Осан: 31-я и 32-я группы управления ПВО, 33-я и 34-я группы контроля воздушного пространства.

Командование тыла ВВС

- Группа обслуживания складов;
- Группа поставки на склады;
- Группа транспортировки.

Учебное командование ВВС

- Крыло базовой военной подготовки;
- Высшее авиационное училище ВВС;

- Школа технического персонала ВВС [9].

Всего в ВВС 44 эскадрильи, в т.ч.:

- 23 – боевых самолётов: 2 с F-4E Phantom II, 6 с F-5E/F Tiger II, 3 с F-15K Eagle, 10 с KF-16C/D Fighting Falcon, 2 с FA-50 Fighting Eagle;
- 1 – радиоразведки с Hawker 800RA/XP;
- 2 – поиска и спасения с вертолётами AS332L Super Puma; Bell 412EP; HH-47D Chinook; HH-60P Black Hawk; Ка-32;
- 6 – транспортных: 1 VIP (с самолётами В-737-300; В-747; CN235-220; вертолётами S-92A Superhawk; VH-60P Black Hawk), 3 (включая 1 спецопераций) с С-130Н/Н-30/Н-30 Hercules, 2 с CN235М-100/220;
- 1 – транспортных вертолётов УH-60P Black Hawk (спецопераций);
- 11 – учебных: 2 с F-5E/F Tiger II, 1 с F-16C/D Fighting Falcon, 4 с КТ-1, 1 с Ил-103, 3 с Т-50/ТА-50 Golden Eagle;

Также в ВВС есть 1 крыло наблюдения с КО-1 и 3 зенитно-ракетные бригады ПВО: 3 д-на (24 батареи) ЗРК МІМ-23В І-НАУК; 2 д-на (8 батарей) ЗРС МІМ-104Е Patriot PAC-2 GEM-T [1-3].

ВВС США в РК имеют 8,8 тыс. чел.. Они включает штаб 7-й группы ВВС на АБ Осан; 8-е истребительное авиакрыло на АБ Кунсан

(2 эскадрильи по 20 F-16C/D); 51-е истребительное авиакрыло на АБ Осан (эскадрилья с 20 F-16C/D, штурмовая эскадрилья с 24 А-10С) и эскадрилью разведки на АБ Осан с U-2S [1]

Также имеется батарея (3 ПУ) ЗРС ПРО ТНААД.

С начала 2020-х годов планируется истребители F-16C/D заменить на 60 новейших F-35А.

Для сравнения, ВВС КНДР в 2017 г включали 4 воздушные дивизии (1-я, 2-я и 3-я отвечает соответственно за северный, восточный и южные секторы ПВО, 8-я (учебная) отвечает за северо-восточный сектор. Годовой налёт лётчиков 20 ч.

Всего в ВВС 23 полка боевых самолётов:

- 3 лёгких бомбардировщиков Н-5 и Ил-28.
- 1 штурмовиков Су-25/Су-25УБК.
- 19 истребителей (1 с МиГ-15, 6 с J-5 и МиГ-17, 4 с J-6 и МиГ-19, 5 с J-7 и МиГ-21Ф-13/ПФМ, 1 с МиГ-21бис, 1 с МиГ-23МЛ/П, 1 с МиГ-29А/С/УБ.

Также есть полки: 6 – транспортных самолётов (Ан-2/У-5 (для инфильтрации 2-х снайперских бригад в тыловые районы РК), Ан-24, Ил-18, Ил-62М, Ту-134, Ту-154), несколько – учебных самолётов (СJ-6, FT-2, МиГ-21У/УМ включены в полков) и вертолётов (Hughes 500D/E, Ми-8, Ми-17, Ми-26, Ми-2, Z-5).

Войска ПВО включали 19 бригад с ЗРК С-125, С-75, С-200, Pongae-5, ПЗРК «Стрела-2», «Стрела-3», «Игла-1» [1].

ВМС РК океанские и сбалансированные. Они включает штаб, военный флот, корпус морской пехоты, два командования (учебное и тыловое), академию.

Военный флот имеет три флота восточного, западного и южного морей Кореи, а также 7 отдельных формирований:

- 1-й флот (Восточный, Японское море, штаб – в Донхэ), в т.ч. 1-я морская боевая группа.
- 2-й флот (Западный, Жёлтое море, Пхентэк), в т.ч. 2-я морская боевая группа и командование морского сектора обороны Инчхон.
- 3-й флот (Южный, Корейский пролив, Мокпо), в т.ч. 3-ю морская боевая группа.
- Командование подводных сил.
- 5-я флотилия разнородных сил (52-я минная эскадра, 53-я амфибийная эскадра, 59-я морская мобильная строительная эскадра).
- 6-е авиакрыло морской авиации.
- 7-я морская оперативная флотилия (71-я и 72-я оперативная эскадра, 73-я морская мобильная эскадра тыла).
- 8-я морская боевая учебная группа.
- Морская флотилия специаль-

ной войны (боевые пловцы, подрывники и спасатели).

- Группа морской разведки. Формирования ВМС США в РК насчитывают 250 чел.

Корпус морской пехоты и командование северо-западных островов РК насчитывают 29 тыс. чел. Они включают штаб, которому подчиняются 2 дивизии морской пехоты (1-я «Морской дракон» и 2-я «Голубой дракон»), 2 бригады морской пехоты (6-я «Чёрный дракон» и 9-я «Белый дракон»), гарнизон острова Йонпхендо и 2 группы (учебная и тыла).

Дивизия морской пехоты включает 4 полка (3 морской пехоты и артиллерийский), а также 8 б-нов (штабной, танковый, штурмовых амфибийных машин, разведки, связи, инженерный, снабжения и ремонтный).

В полку морской пехоты 3 б-на морской пехоты, в артиллерийском полку 4 д-на гаубиц К55А1 и КН179, в танковом б-не танки К1, в б-не штурмовых амфибийных машин БТР КААВ7А1.

6-я бригада морской пехоты имеет 5 б-нов (штабной и 4 морской пехоты), д-н СГ К9 и 2 роты (разведывательная и инженерная).

9-я бригада морской пехоты имеет 4 б-на (штабной и 3 морской пехоты), д-н СГ К55А1 и КН179, инженерную роту.

Гарнизон о-ва Йонпхендо име-

ет 2 б-на (штабной и морской пехоты), д-н СГ К9 и разведывательную роту.

В перспективе в корпусе морской пехоты РК планируется сформировать вертолётное крыло из 4-х эскадрилий, имеющих 28 транспортных МУН-1 Marineon и 24 ударных (вооружённый вариант МУН-1, который может нести пушку, 2х4 ПТУР, 2 блока НАР и 4 ПЗРК).

Формирования корпуса морской пехоты США в РК насчитывают 250 чел.

Военизированные формирования РК включают береговую охрану (часть министерства общественной безопасности).

Береговая охрана имеет 5 региональных управлений и 17 станций.

ВМС КНДР делится на Западный флот (включает 5 военноморских районов) и Восточный флот (7 военноморских районов). В береговой обороне 6 бригад.

Западный флот имеет 6 эскадр и действует в Жёлтом море. Флот включает 3 бригады (1 десантных катеров, 2 охраны водного района) и 9 д-нов (4 ракетных катеров, 4 подлодок, 1 охраны района).

Восточный флот имеет 10 эскадр и действует в Японском море. Флот включает 5 бригад (2 десантных катеров, 2 охраны водного района, 1 катеров), 9 д-нов (1 фрегатов, 3 ракетных катеров, 1 торпедных катеров, 3 подлодок, 1

сверхмалых подлодок – сил спецназа).

Основной задачей ВМС КНДР является поддержка боевых действий своих СВ. Существенную часть ВМС КНДР составляют силы береговой охраны. ВМС способны проводить операции в прибрежной зоне (по защите границы, наступательные и оборонительные действия, ракетные и артиллерийские обстрелы прибрежных целей, минирование и рейды). Из-за несбалансированности состава флот имеет ограниченные возможности по контролю морских пространств, сдерживающих действий и борьбе против подлодок. Свыше 60% боевых кораблей и катеров КНДР располагается на передовых базах вблизи демилитаризованной зоны. По числу боевых и десантных единиц (750) ВМС КНДР одни из крупнейших в мире, но это, в основном, катера малого водоизмещения (635 ед., из них св. 35 ракетных и до 230 торпедных!) Их вооружение, устарело, они не имеют ЗРК. Но для действий в прибрежной зоне у них есть определённые возможности. Малые и сверхмалые подлодки и катера КНДР могут высаживать группы спецназа и действовать против кораблей РК на мелководье [11].

В 2012 г вышла статья российского журналиста-международника О. Кирьянова об основных направлениях развития и

реформирования ВС Южной Кореи с 2012 по 2030 гг. Эти направления были приведены в «Основном плане реформирования 12-30». В нём были предусмотрены серьезные изменения в стратегии, тактике и структуре ВС. За такой долгий период в этот план вносились изменения, но основные направления сохранились. За эти 19 лет намечалось потратить на оборону до 171 млрд. долл. В рамках долгосрочного плана в 2012-2016 гг. действовал промежуточный среднесрочный план реформирования ВС, где были запланированы расходы в 54 млрд. долл.

Важнейшим новым направлением развития ВС РК после 2010 г являлась смена концепции угрозы, которую должна нейтрализовать ВС. Это был возврат к той концепции, которая определяла развитие ВС в прежние годы. Так, Южная Корея в качестве главной угрозы для себя определила КНДР. И на её нейтрализацию направлены основные усилия в процессе реформирования. Ранее Южная Корея, развивая сотрудничество с КНДР, начала постепенно отходить от нацеленности исключительно на сдерживание КНДР. Вместо этого в РК начались попытки создания таких ВС, которые могли бы представить адекватный ответ на рост военной мощи Китая и Японии. Однако все вернулось после собы-

тий 2010 г, когда Пхеньян доказал, что угроза КНДР остается актуальной, а в обороне Юга много уязвимых мест. Тогда, в марте 2010 г был потоплен корвет ВМС РК Cheonan (Пхеньян не признал свою причастность), а в ноябре артиллерия КНДР обстреляла южнокорейский архипелаг Енпхендо.

В Сеуле решили, что им пока рано вынашивать амбиции регионального масштаба, не разобравшись с угрозой КНДР. А потому большинство изменений в ВС Юга нацелено на то, чтобы адекватно ответить, нейтрализовать, подавить угрозу Севера. При этом был установлен срок, к которому ВС РК должны быть полностью готовы к отражению и подавлению угрозы КНДР – начало 2016 г. Тогда в Южной Корее намечали полностью взять контроль над объединенными ВС на Корейском п-ве (сами ВС РК и контингент США в Корее) в случае начала войны. До тех пор и в случае начала войны должны были командовать американцы. И лишь с 2016 г ВС РК намечали стать полностью самостоятельными в этом плане [это мероприятие перенесено на середину 20-х годов, по крайней мере, после создания систем Kill Chain и KAMD. Прим. ред.].

В тактическом и структурном плане в ВС РК также запланированы большие изменения. Акцент делается на создании в каждом

виде ВС мобильных боевых частей быстрого реагирования. Также появится несколько новых командований.

Документ продолжил неизбежную с учетом демографической ситуации в РК тенденцию на общее сокращение численности ВС, причем уменьшать будут только СВ. Если в 2012 г ВС РК насчитывали 636 тыс. чел., то в 2022 г они должны уменьшиться до 522 тыс. чел.

В ВС РК планировалось иметь 1 командование ВС, 4 специализированных командования (войск спецназначения, авиакосмическое, управляемых видов оружия, тыла), 6 армейских корпусов, 28 дивизий, 18 моторизованных полков. При этом было намечено ликвидировать 14 дивизий и 5 полков.

Уменьшение числа военнослужащих планируется компенсировать наращиванием огневой мощи и количеством вооружений, приобретением более новой и высокоточной техники, а также автоматизацией и компьютеризацией ВС. При этом ставка будет сделана в первую очередь на баллистические ракеты.

СВ – тот вид ВС, за счет которых будет сокращена общая численность ВС. К 2022 г СВ уменьшатся до 387 тыс. чел., но именно они останутся самыми многочисленным и главным видом ВС. СВ назначены основными силами, на которые возложена задача по ней-

трализации ракетной и ядерной угрозы КНДР. Это планируется сделать в 1-ю очередь при помощи баллистических ракет Нюонму II. Для них, а также для управления другими видами высокоточного управляемого оружия в СВ создается новое Командование управляемыми видами оружия. До 2015 г Южная Корея планировала закупить до 900 новых баллистических ракет Нюонму II и других видов нового оружия на 2,3 млрд. долл. Определенное внимание уделено и наращиванию числа крылатых ракет Нюонму III, но в меньшей степени по сравнению с баллистическими, так как крылатые ракеты при высокой точности не имеют той поражающей мощи и скорости, как у баллистических ракет.

То есть Нюонму II станут главным оружием возмездия РК, которой она в случае конфликта будет наносить удары по ракетным базам, ядерным объектам и командным бункерам КНДР. Ради закупки большого числа баллистических ракет Сеул решил сократить ряд программ перевооружения ВМС и ВВС. Это еще раз доказывает, что РК сделала ставку в первую очередь на ракеты.

Южная Корея планирует расширить свои возможности ПРО. Помимо начала функционирования своей системы ПВО и ПРО (КАМД) будут продолжены работы по совершенствованию и по-

становке на боевое дежурство корейских ЗРК среднего (M-SAM) и созданию ЗРК дальнего действия (L-SAM). Последние должны превзойти ЗРК США Patriot PAC-3 и смогут поражать баллистические ракеты КНДР на высоте до 60 км.

В СВ к 2020 г также должен появиться специальный горнострелковый полк, чьей задачей будет нейтрализация диверсантов КНДР в горной местности Юга. Расквартирован он будет на востоке страны.

Многочисленные атаки на веб-сайты и компьютерные сети госучреждений Южной Кореи, в которых подозревают военных хакеров КНДР, заставили РК наращивать возможности и в этой сфере. Созданное в 2010 г Кибернетическое командование увеличило численность сотрудников в 2 раза (до 2 тыс. чел.). Им ставится задача защиты от возможных атак противника и создания своих программ, способных нанести ущерб компьютерным сетям врага. Дальнейшая компьютеризация, внедрение новых программ, автоматических систем продолжают оставаться одним из главных приоритетов развития ВС РК.

ВВС оставят свою численность неизменной. В вооружении основное внимание уделят приобретению малозаметных истребителей F-35, а также оснащению их новейшими высокоточными видами

оружия. На 3-ем этапе перевооружения ВВС планируется закупить за рубежом 60 F-35 (взамен устаревших F-4 и F-5) на 7 млрд. долл. В ВВС будут созданы две новые структуры. К 2017 г должен появиться Центр воздушной информации, в распоряжении которого будут самолеты разведки, БПЛА, самолёты ДРЛО и управления. Задача – сбор фото, видео, электронной информации по Корейскому п-ву. А к 2019 г намечено сформировать новый Центр по слежению за спутниками (аэрокосмическое командование). Этот центркомандование, где будут служить до 200 чел., займется наблюдением, изучением и слежением за действиями зарубежных спутников, которые собирают информацию по Корейскому п-ву. Возможно, что на основе этого центра РК начнет разворачивать свои аэрокосмические войска. Но это будет зависеть от гражданской программы освоения космоса, которая еще на начальной стадии.

ВМС оставят свою численность неизменной, но в них произойдут серьезные изменения. Продолжится активное строительство эсминцев нового поколения, которые призваны стать основной ударной силой ВМС. Так, к 2026 г число современных малозаметных эсминцев KDX-III водоизмещением 7600 т (оснащены БИУС Aegis), намечено увеличить с нынешних

3-х до 12 ед. Кроме того, в 2020-2026 гг. ВМС получат 6 эсминцев KDDX (KDX-IIIА) нового поколения. Помимо этого будут строиться новые транспортные корабли, суда обеспечения и пр. Запланировано создание новой стратегической мобильной эскадры Токто-Иодо с базированием на о. Чечжудо. Она будет формироваться как часть сил быстрого реагирования, которая будет обеспечивать интересы Южной Кореи в территориальных спорах с Китаем (район о. Иодо) и Японией (архипелаг Токто). Эскадра будет включать эсминцы KDX-III, KDX-II (4500 т), KDX-I (3200 т), фрегаты, крупные десантные корабли, суда обеспечения и подлодки. Это южнокорейский ответ авианосным и другим группировкам соседей на море (Китаю и Японии).

В структуре ВМС РК было намечено создать к 2015 г Командование подводными силами. Оно формируется под реализуемую программу строительства подлодок. К 2020 г на вооружении у ВМС будут подлодки водоизмещением 1200 т (типа 209), 1800 т (типа 214) и 3000 т. Общее число подлодок Южной Кореи к 2020 г. составит 18 ед. Подлодки водоизмещением 1800 т и 3000 т будут оснащать крылатыми ракетами Hyunmoo III, что существенно увеличит возможности РК в нанесении ударов по КНДР. Подлодки водоизмеще-

нием 3000 т будут способны совершать дальние походы.

Морская пехота является аналогом сил быстрого реагирования и в численности не изменятся. Но появится новый отдельный полк, который будет базироваться на о-ве Чечжудо. На этот полк возложена задача по защите острова, что до сих пор было обязанностью флота.

Также морская пехота получит собственное авиасоединение, которое увеличат её возможности в части переброски и ударной мощи. Оно будет включать 36 транспортно-боевых и 16 ударных вертолетов, и предназначено для обороны одного из самых опасных участков – пяти северо-западных островов (Пэннендо и архипелаг Енпхендо) в Желтом море. В районе Пэннендо в марте 2010 г был потоплен корвет «Чхонан», а в ноябре артиллерия КНДР расстреляла Енпхендо. Эти острова находятся в 20 км от Северной Кореи и далеко от материковой части РК. Их гарнизон находится в изоляции, поэтому ему и придают новое авиасоединение.

Также в процессе реформирования ВС существенные средства были затрачены на развитие инфраструктуры и социальную защиту военнослужащих и их семей. Был продолжен курс на увеличение доли женщин в войсках. К 2015 г 7% офицерских должностей

были ими заполнены, а среди сержантов доля женщин возросла к 2017 г до 5%. Кроме того, с марта 2014 г в г. Пхачжу была создана первая в Южной Корее военная школа старших классов казарменного типа, где 70% учащихся составят дети офицеров [12].

А в начале 2019 г О. Кирьянов вновь опубликовал статью на эту тему.

Согласно «Среднесрочного плана развития государственной обороны в 2019-2023 годы» Южной Кореи, за эти 5 лет намечено потратить на оборону до 242 млрд. долл. Рост военных расходов за этот период составит 7,5%. Это существенное повышение, если учесть, что в последние 10 лет расходы Южной Кореи на оборону росли менее, чем на 5% в год. В год Сеул будет тратить на ВС св. 48 млрд. долл.

МО РК намерено постепенно увеличивать долю расходов, которая пойдет на модернизацию и закупку новых видов оружия, повышение обороноспособности, снижая при этом долю трат на содержание войск. Из 242 млрд. долл. 84,1 млрд. долл. будут потрачены на модернизацию и повышение обороноспособности, а 158,2 – на содержание войск.

За 5 лет Сеул потратит до 59 млрд. долл. на реализацию программ по противодействию угрозе оружия массового уничтожения

(ОМУ) и на получение контроля над своими войсками в случае военных действий (сейчас в случае войны командование войсками РК переходит к США).

В рамках противодействия угрозе применения ОМУ, где в качестве потенциального источника проблем воспринимается в первую очередь КНДР, будут реализовываться программы запуска спутников разведки, создания разведывательных БЛА, действующих на больших и средних высотах, а также продолжены программы «массированного ракетного удара возмездия» (KMPR), корейской системы ПВО и ПРО (KAMD) и превентивного удара в случае признаков подготовки атаки (ранее называлась Kill Chain).

МО РК заявило, что отказываются от термина «трех осей реагирования на ракетную и ядерную угрозу», которая состояла из программ Kill Chain, KMPR и KAMD, но эти программы будут продолжены. У программы Kill Chain также изменено название на «Удары по стратегическим целям».

Среди амбициозных программ разработки собственных вооружений – создание ВВТ нового поколения: БТР, истребителя KF-X и эсминца KDD. В течение 5 лет на военные исследования и разработки будет потрачено до 20 млрд. долл. [13].

ЛИТЕРАТУРА

1. THE MILITARY BALANCE 2018 // IISS, 2018
2. Храмчихин А. Вооруженные силы Южной Кореи выросли как ответ на северную угрозу // <https://army-news.ru/2016/05/vooruzhennye-sily-yuzhnoj-korei-vyrosli-kak-otvet-na-severnuyu-ugrozu/>
3. Юферев С. Вооружённые силы Республики Корея // <https://topwar.ru/86317-vooruzhennye-sily-respubliki-koreya.html>
4. Republic of Korea Army // <https://www.globalsecurity.org/military/world/rok/army.htm>
5. Северная Корея: будет ли война? // <https://informnapalm.org/42921-severnaya-koreya-budet-li-vojna/>
6. Осипов О. Состояние и перспективы развития вооружённых сил Республики Корея (2016) // http://factmil.com/publ/strana/respublika_koreja/sostojanie_i_perspektivy_razvitija_vooruzhjonnykh_sil_respublik_i_koreja_2016/89-1-0-1074
7. 2016 ROK ARMY The 20th Mechanized Infantry Division Armour Parade // <https://www.youtube.com/watch?v=2ITKKJMAy3k>
8. Defense reform // http://www.mnd.go.kr/mbshome/mbs/mndEN/subview.jsp?id=mndEN_031000000000
9. СМИ: Южная Корея создаст подразделение ракетных войск для борьбы с артиллерией КНДР // <https://tass.ru/mezhdunarodnaya-panorama/5043937>
10. Republic of Korea Air Force // <https://web.archive.org/web/20081025013737/http://www.scramble.nl/kr.htm>
11. ВС КНДР // https://pochta-polevaya.ru/militaryanalytics/database_bc/28275.html
12. Кирьянов О. Армию Республики Корея ждут перемены // <https://rg.ru/2012/10/01/reforma-site.html>
13. Кирьянов О. Южная Корея серьезно увеличит расходы на военные нужды // <https://rg.ru/2019/01/11/iuzhnaia-koreia-serezno-uvelichit-rashody-na-voennye-nuzhdy.html>